

Kelionė į mėnulį ir kas toliau

Č. MASAITIS

Liepos 16 dieną trijų tūkstančių tonų erdvės laivas pakils nuo žemės, stumiamas pusaštunto milijono svarų jėga, Amerikos pramonės išradinumu ir 20 bilijonų dolerių, išleistų visiems su tuo įvykiu susijusiems pasiruošimo darbams. Po trumpo šios nepaprastos jėgos išvystymo nuo pradinių 3000 tonų liks apie 140 tonų skriejančių aplink žemę 18,000 mylių per valandą. Apskridus aplink žemę ir po naujos jėgos išvystymo, likusios keturiasdešimt septynios tonos skries 24000 mylių per valandą. Apskridus aplink žemę ir po naujos jėgos išvystymo, likusios keturiasdešimt septynios tonos skries 24000 mylių ir valandą greičiu mėnulio link. Šio greičio pakaktų pasiekti mėnulį per dešimt valandų su trupučiu. Tačiau žemės trauka pamažu lėtins erdvių laivą ir todėl jis tepasieks mėnulį tiktaip po trijų dienų. Dar vienas raketinių motorų jungimas sulėtins šį laivą tiek, kad jis negalės atsiplėšti nuo mėnulio traukiamosios jėgos ir pasiliks sukis aplink mėnulį apie 83 mylias nuo jo paviršiaus. Tada atsiskirs nuo pagrindinio erdvių laivo mėnulio nusileidimo prietaisais su dviem astronautais. Savo raketinį motorų prilaikomas, šis prietaisas, populiariai vadinamas Voru, leis šis mėnulio paviršius. Kai jis bus vos 200 pėdų nuo mėnulio paviršiaus, jo motorai jį beveik visiškai sustabdė, laikys kabantį virš paviršiaus ir pamažu besileidžiantį žemyn. Penkiolikos pėdų aukšty motorai visai bus išjungti ir Voras trijų mylių ir valandą greičiu atsisąs į mėnulio paviršius. Tai yra toks pat smūgis kokį Voras patirtų jeigu žemėje būtų numestas nuo keturių colių aukščio. Nusileidimui pasibaigus, astronautai išlips iš Voro, parinks akmenukų ir paviršiaus dulkių, nufotografuos aplinkinius vaizdus, o taip pat ir žemę, pamatuos vieno kito artimo kraterio skersmenį, pažiūrės į bet ką kita, jeigu ten ras dar ką nors žiūrėtino, ir po dviejų-trijų valandų sulips atgal į Vorą. Atjungę Vorą nuo jo pastovo, įsijungs raketinį motorą ir, jei Dievas duos viską laimingai, sugrįš su surinktais akmenukais į apie mėnulį besisukantį pagrindinį erdvių laivą. Tuo laivu kartu su jų laukusiu trečiu astronautu per tris dienas sugrįš, Dievui padedant, atgal į žemę.

Šiame numery

- Neužtenka apie meną vien kalbėti.
- Kelionė į mėnulį ir kas toliau.
- Gražna Bacevičiūtė.
- Simfonijų ir nuostabaus peizažo poetas.
- Alfonso Nykos - Niliūno eilėraščiai.
- Kai ir vasaros poilsis išnaudojamas darbu.
- Šimtmečius turėsią reikšmės dokumentai.
- Knyga apie dangaus aukštumas ir žmonių senumą.
- Moterų gyvenimas.

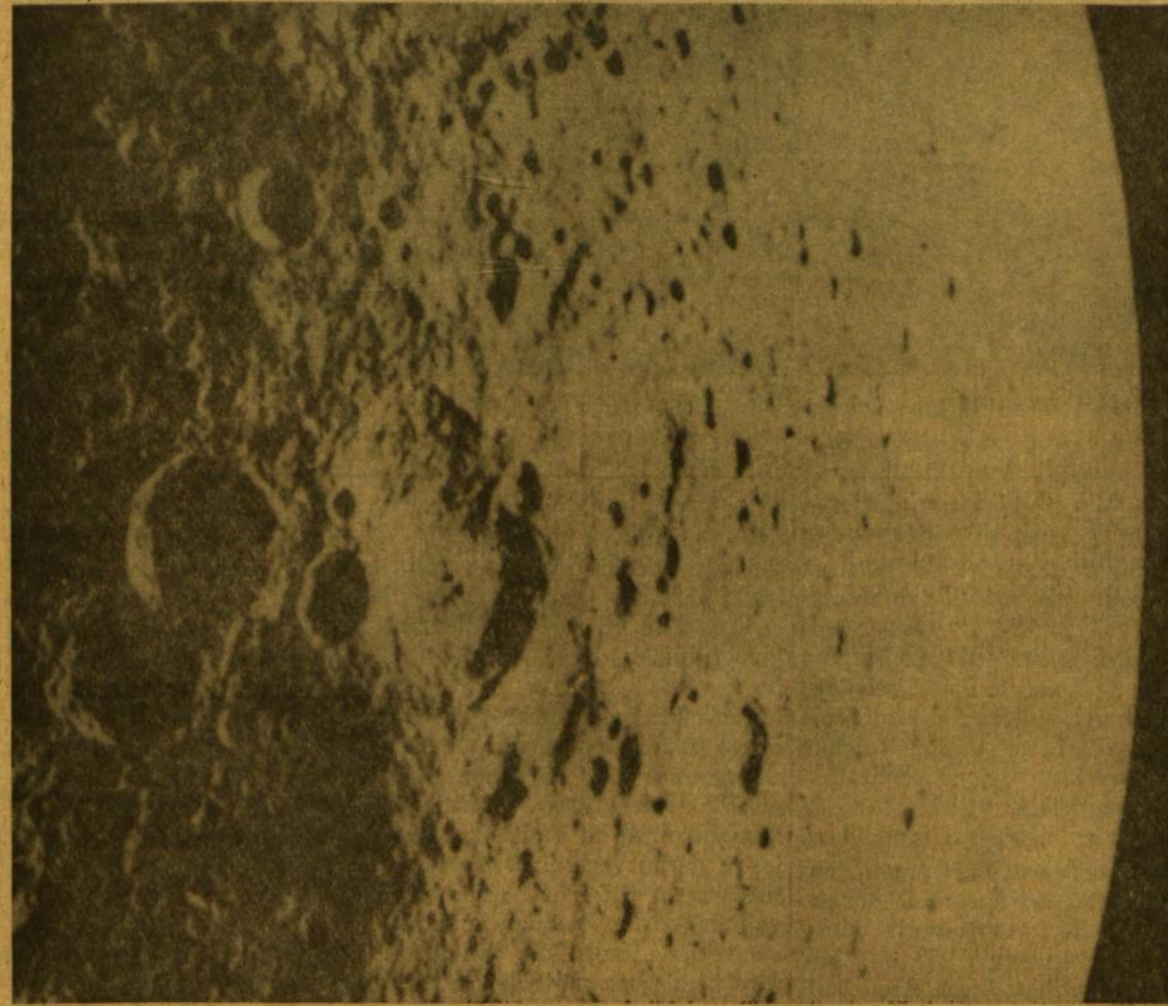
Kas bus po to? Bus sveikatos patikrinimas, apklausinėjimai, sveikinimai, priėmimai, pakėlimai ir paradai. Bus tinkamai pagerbta astronautų drąsa ir jų ilgu apmokymu įsigytas sugebėjimas, kuris leido jiems atlikti šį epochinį žygį. Tačiau kas po to?

Po to planuojama pasiųsti daugiau keliauninkų į mėnulį, kurie ten ilgiau pasilikty. Gal net bus įsteigta pastovi stotis, kurioje nuolat gyventų keli žmonės. Gal bus įruožta didelė astronomijos observatorija, iš kurios be jokių atmosferinių trukdymų būtų galima stebėti tolimieji pasauliai. Gal būt. Tačiau tai būtų nepaprastai brangi observatorija, ir jos pirmumas prieš žemėje aukštai kalnuose pastatytus teleskopus būtų labai nedidelis. Sunku tikėti, kad kas skirtų bilijonus dolerių tokiai observatorijai įsteigti ir išlaikyti, nes ji vargu ar žymiai prisidėtų prie mūsų visatos pažinimo.

Daug įdomiau ir maloniau būtų pačiam žemės asigaly, negu mėnulyje. Tačiau žmonės ten nuėjo, sugrįžo ir niekas nesiveržia vežti ten turistų ar kurtis gyvenyti. Juo mažiau vilios mus mėnulis. Kartą nuvykus į mėnulį, bus pasiektas keistas ir nepraktiškas žmogaus nerimasties tikslas. Pasiektas ir įrašytas į praeties istoriją.

O gal, paskui keliausime į kitas planetas? Ar tai yra galima? Ir ką mes ten rasime? Gerai žinome, kad nė viena saulės sistemos planeta neturi nė kvėpuoti tinkamos atmosferos, nė vandens. Kai kurios planetos, kaip Jupiteris, neturi nė aiškaus kieto paviršiaus, ant kurio galima būtų nusileisti.

Lengviausia būtų pasiekti Marsą. 1965 metų vasarą pasiūstas erdvių laivas su instrumentais Marso link, kuris tu metų liepos 14 dieną praskriejo 5000 mylių nuo šios planetos paviršiaus. Šis erdvių laivas iš viso kelio iki Marso 228 dienas. Jo svoris buvo 575 svarai. Atsiminkime, kad erdvių laivas, kuris nuvežė astronautus į mėnulį, svėrs 47 tonas. Jam į erdvę išmesti reikės iš viso 3000 tonų kuro ir motorų. Kad būtų galima nusileisti į Marsą ir vėl nuo jo pakilti, reikia daug kartų didesnio kuro kiekio, negu nusileidimui į mėnulį. Todėl, norint nukeliauti į Marsą ir sugrįžti, reikėtų nuo žemės paviršiaus pakilti su bent 15000 tonų kuro ir motorų svoriu. Kelionei į mėnulį pirmoje fazėje bus naudojami vienu metu penki pasaulyje galingiausi raketiniai motorai. Kelionei į Marsą turėtume sukinkyti bent 25 tokius motorus. Toks jėgos sukonzentravimas vienoje vietoje būtų lygus dideliame sprogitimui, kuris suardytų visą erdvių laivą. Taigi, nuvažiuoti Marsą ir sugrįžti dar labai ilgas kelias, reikalaujantis naujų išradimų ir nesuskaitomų bilijonų dolerių. Žinoma, galima dalimis išmesti reikiamą kurą ir motorus sukis orbitomis aplink žemę ir paskui juos sujungti į didelę krūvą kelionei į Marsą ar Venėrą. Tačiau tam pasiekti taip pat dar ilgas kelias. Be to, tur būt, turėtume "išrasti" ir naujus žmones, kurie

Zmonijos žvilgsnis į mėnulį...

galėtų išlaikyti fiziškai ir dvasiškai daugiau kaip metus trunkančią kelionę į Marsą ir atgal ankštame erdvių laive, kuriame savaitę po savaitės reikėtų praleisti nieko neveikiant. Jei kada nors pavyktų tokia kelionė, tai už visas savo pastangas turėtume kelias monotoniško Marso landsafto nuotraukas ir saujelę akmenukų bei dulkių, kurie neprityrusiai akiai nė kiek nesiskirtų nuo žemėje susalusios lavos nuotrupų. Jei Marsą pavyktų surasti ko nors gyvo, ko labai sunku tikėtis, tai sugrįždami astronautai parvežtų rastos tenai aukščiausios gyvybės formų: truputį pelėsių, o geriausių atveju, labai primityvių samanių gniūžtę. Kelionė į kitas saulės planetas būtų dar sunkesnė ir dar mažiau ką būtų galima iš jų parsivežti.

O kaip su kitomis žvaigždėmis? Juk yra planetų sistemos susidarymo teorija, pagal kurias gali būti daug kitų sistemų, panašių į mūsų Saulės sistemą. Nors visos kosmografinės teorijos stovi ant labai silpnų kojų (dėl to jų ir yra tokia daugybė!), prileiskime, kad Weizsaecker'io sukurtą teoriją arba Moulton — Jeans'o potvynių teoriją apie Saulės sis-

temos atsiradimą yra teisingos ir todėl planetų sistemos neturėtų būti jokia retenybė žvaigždžių vietoje. Prileiskime net, kad pati artimiausia mums žvaigždė vardu Proxima Centauri turi įdomią planetų sistemą. Prileiskime, kad nepaisant net žemės ir saulės traukos poveikio į erdvės laivą, bandantį išsiplėsti iš Saulės sistemos, jis vis dėlto pajęs pasileisti į erdvę 10.000 mylių ir valandą greičiu. Tada šis laivas su savo keleiviais galėtų pasiekti artimiausią žvaigždę po 280 tūkstančių metų! Ar rasime savanorių šitai kelionei?

Todėl aišku, kad kelionę į mėnulį reikia laikyti erdvės tyrinėjimų apoteoze. Dar bus kelios ekspedicijos į mėnulį, bus aplink žemę skriejanti laboratorija, kurioje žmonės išbus savaitėmis, grįš iš jos į žemę ir kiti pakils nuo žemės juos pakeisti; skries aplink žemę specialios paskirties satelitai: vieni orui stebėti, kiti geodeziniam matavimams, komunikacijai, radiacijai stebėti, bet kelionė į mėnulį liks kulminaciniu tašku. Tai bus mūsų technologinio pasiekimo apvainikavimas, o gal ir prie jo privedusios epochos pabaiga.

• **Jono Aisčio** poezijos plokštelė šiomis dienomis Chicagoje išleista Jono Karvelio Prekybos namų. Tai jau ketvirta šio mūsų kultūrai talkinančio prekybininko parūpinta literatūrinė plokštelė. Plokštelė išleista, taip vad namų, literatūros vakarų serijoje, tad ji ir įvardinta "Ketvirtas literatūros vakaras — Jonas Aistis". Poetas joje pats skaito savo rinkinius eilėraščių. Jų iš viso plokštelėje yra 31. Tarp jų autoriaus skaitomi visiems žinomi ir mėgiami šie Jono Aisčio eilėraščiai: Karaliaus šuo, Naktis, Šilainė, Karvanas, Peizažas, Paprastas gyvenimas, Kūrimo valanda, Platanai, Serenada, Vėlinės, Kristaliniam karste. Jau ketvirtos mūsų literatūros autorinės plokštelės išleidimas akivaizdžiai rodo, ką gali padaryti vienut vienas, ne kalboms, o konkrečiai kultūros talkai ir darbiui nuširdžiai atsidavęs žmogus, šiuo atveju — Jonas Karvelis.

— Tarptautiniai atsiliepimai apie "Penkis stulpus". "Five Post in the Market Place, A. Landsbergio "Penkių Stulpų" anglišką versiją, susilaukė įvairių at-

Kertinė Parasta

NEUŽTENKA APIE MENĄ VIEN KALBĖTI

Žvelgiant kiek giliau į pastūtinis šio pokario metus, matome ne tik mūsų, bet ir visame pasaulyje nepaprastai didelį domėjimąsi, rūpestį ir net kovą su politinėmis ir visur smunkančiomis kultūrinės gyvybės priežastimis. Atrodo, šiame laikotarpyje trūksta lyg kažko praktiško, ypač kūryboje, mat, atnešti vaisiai nepateisina visą tą gal perdėtą susirūpinimą kultūra, nepateisina visas gražias kalbas, ginčus ir tiesiog menišką tų kultūrinių klausimų ir problemų pristatymą skaitytojui ir žiūrovui. Meni šiandien dažnai atrodo, kad tik prilaikoma gyvybė — egzistencija, vien meniškai apie jį kalbant, diskutuojant, net kuriant meniškų veikalus apie menininko problemas ir meno išlikimą ateityje. Yra rašomi net romanai apie rašytojo gyvenimą, ne tik kitur, bet ir pas mus (J. Gliuados "Liepsnos ir apmaudo asociacija"), novelės apie dailininko kūrybą (Fidelman's Pictures, The Atlantic, Dec. 68) ir poezija, kurioje poetas yra dažnai susirūpinęs savo įkvėpimu, savo Mūza. "Aš sėdžiu ir rašau..." atrodo pasidarė šių dienų heroika, ir autorius ten yra herojus (gal dėl to, kad šiandien taip maža kas rašo), nors dar yra kritikų, kurie pastebi, jog autoriaus gyvenimas negali būti įdomus ir kūrybinio proceso "intriga" nedaug, gal tik rašytojus, gali dominti.

Kitas, gan panašus, bet intriguojantis šių dienų kultūrinis klausimas yra: televizija ar knyga? Šį įdomų klausimą iškelia pati televizija. Ironiška, bet, jei kas matė "Fahrenheit 451", tai menišką vaidinimą apie fantastišką ateities galimybę, kai visos knygos būtų deginamos dėl to, kad jos žmogaus nepadaro laimingesniu. Šiuo vaidinimu, kas ironiškiausia, pati televizija (ne kokia knyga) fiktyviai mums parodo, jog gali ateiti diena, kai knygų skaitymas bus iš net draudžiamas, baudžiamas. O šiandien ar nematome jau pradžių kažko panašaus? Periodika ("Post", kiti ir mūsų laikai) miršta, vaikai ir jaunimas vos prisispiria atversti rimtesnę, net bet kokią knygą, o laikraščiuose daugu-

ma ieško tik prekių išpardavimo informacijos, sporto, parako kvapo, laimės...

Viso to priežastis gal slepiasi tame, kad šiandien humanistinių materijų stoka ir jų paviršutiniškas pristatymas žemesnėse ir net aukštesnėse mokyklose formuoja kitokį žmogų ir padaro jį tik savotišką "srities amatininku". Ir mūsų spauda pastebėjo, kad "mūsų jaunoji karta yra nerašytojai", bet juk tam reikia nemažo bagažo, reikia gero filosofijos, religijos, sociologijos, kalbų, meno, literatūros ir istorijos nepaviršutinio pažinimo, kurio ji negauna mokykloje. O dar labiau viską užgožus moderniems fiziniams mokslams, ar visa ta dar turima humanistika nebus ateityje išspausa kaip balastas? Apie visa tai leidžiama ir rašoma, bet praktiškai mažai kas daroma.

Net pranašautojai, kaip Orwell ("1984", "Time Machine") tik meniškai pristato mums žmogaus nepavydėtina ateitį, jo dirgavimą iš aukščiau, bet apie tai geriausiai atveju tik pamastoma. Kartais dingtelia mintis, ar net ir mūsų rašytojai bei kritikai nelinkę daugiau šnekučiuotis apie kūrybą, apie kūrėjus ir jų laisvę, duodami net nurodymus: nerašyk laikraštinę, vadovėline, moksleivišką, moterų žurnalų, kalendorine ar anekdotinė forma. Bet niekas neklausia, ar yra kitokys galimybių mūsų rašytojui kitaip subrepti. Nenuostabu tad, kad ir televizija, kuri yra priekingybė spausdintam žodžiui, knygos problema "Fahrenheit 451" sprendžia ekrane, nors ir savo nenaudai, kad ir nenuvertindama savęs, išskeldama savo priešą — knygą, bet ir palaidodama nejuoimais tai, ką ji norėtų prikelti. Vien kultūrinis susirūpinimas šiandien atrodo net veidmainiškas, juo ir mums nereikėtų didžiulius. Reikia daugiau praktikos, įrodymų — kalbos, rūpestis be tinkamų bendrimo sąlygų kūrėjui atrodo kaip svajonė žmogaus, kuris, norėdamas užmigtį, skaičiuoja iki šimto ir atbulai, įsi- kalba ir.. galų gale — užmiega.

P. Min.

siliepimų Europos ir Amerikosti dramatine literatūra". Tačiau spaudoje.

Pasak Londono žurnalo "Books and Bookmen" (1969, gegužis), drama "priklauso pagrindinei ekspresionistinės dramos tradicijai... Landsbergis pasiekė tikrojo dramatinio ir poetinio efekto, pasinaudodamas senųjų lietuvių mas tautinę praeitį su savo tarptautine dabartimi".

Kitas Londono žurnals "Drama" (1969, pavasaris) mini "Penkis Stulpus" kaip vieną "romantinės dramos atgimimo" pavyzdžių. Kritikuojama vaidin. konstrukcija ir sakoma, kad jis "kartais ignoruoja save, siekdamus bū-

"vaidinimas... gaubiasi 'romantiniu' erdvumu, kuris iškelia dramos dimensiją į didžiąją skalę". Tardytojas "naudoja tą pačią pamišėlišką logiką, kaip Anouilh'o Kreonas".

Prancūzijoje žymusis poetas René Char atsiliopė apie "Penkis Stulpus" kaip apie "vertingą" veikalą, kurį jis "pamėgęs".

Amerikoje "Library Journal" (Birželio 1) pavadino vaidinimą "skaitytine melodrama". Antra vertus, "Long Beach Press Telegram" sprendimas buvo — "poetiniai graži drama".

Paukštė mėnesioje...

Nuotrauka Vytauto Maželio

Gražina Bacevičiūtė

J. ZILEVICIUS

(Tesinys iš praėjusio šeštad.)

1936 m. Gražina kviečiama žy-
maus dirigento Gr. Fitelbergo į
jo organizuojamą didžiulį radijo
simfoninį orkestrą, kur buvo su-
telkta patys žymiausi moderninės
muzikos menininkai. Tuose kon-
certuose buvo atliekami ir Graži-
nos kūriniai. Ir pati, kaip solistė,
ten pasirodydavo. Kadangi Var-
šuvos visuomenė, pradėjusi tokius
koncertus labiau lankiusi, toliau
nuo jų gerokai atšalo, tai ir Ra-
dijo direkcija orkestrą panaikino.

Po kurio laiko Lenkijos radijo
naujas direktorius organizuoja
simfoninį orkestrą, vadovaujama
to paties Gr. Fitelbergo, sudary-
ta daugiausia iš jaunųjų muzikų.
Smuikų sekcijoje čia surinkti bu-
vo jau pagarsėję smuikininkai:
Gražina, W. Wilkomirski, B. Or-
lov ir kiti. Orkestras greit' įgijo
didelį garą, koncertavo Paryžiuje,
Romoje ir kt. Gražinos kūri-
niai orkestro buvo grojami iš
rankraščių. Ji pati dažnai gro-
davo solo. 1939 metų gale Gražina
vėl Paryžiuje. Įtemptai čia dirb-
dama sukuriama keleta didelių sim-
foninių kūrinių. Gražina Varšu-
von grįžta prieš pat vokiečių oku-
paciją. Tuomet prasideda kon-
spiracinė veikla prieš okupantą.
Neatsilikta čia ir muzikinis pa-
saulis: kompozitoriai mažuose bū-
reliuose privačiose šeimose ren-
gia savo kūrinių koncertus, Gra-
žina ten taigi dalyvauja su sa-
vąja nauja kūryba, kartais pasi-
rodydama ir mažuose legalizuo-
tuose koncertuose kaip solistė.
1942 m. susilaukia dukters Ali-
nos. Grodama simfoniniame or-
kestre, tuo pačiu metu ji įdėmiai
sekė dirigento Fitelbergo visas
smaukiausias pastabas pratimo-
se ir įvairius instrumentų kombi-
nacinius garsus. Šituo praturtinu-
si savo ypatingą žinyną, ėmėsi
simfoninėje savo kūryboje žaisti
instrumentalines spalvas, jų
kombinacijas ir pan. Karui
pasibaigus, simfoniniame koncer-
te Krokuvoj 1945 m. buvo sugro-
ta okupacijoje parašyta Gražinos
uvertiūra, kuri buvo pirmuoju
žingsniu pokarinėje Lenkijoje žy-
miajai Gražinos veiklai.

Stefan Kisielewski veikalas "Gra-
žina Bacevič ir jej žyzy" (Gra-
žina Bacevičiūtė ir jos laikotar-
pis. Krokova, 1964) taikliai a-
pibūdina Gražinos pokarinę veik-
lą: "Štai ir atsiveria prieš Graži-
ną jos kūrybos žydėjimo metai,
metai vaisingo darbo, laimėjimų
įvairiuose baruose, metai išpūdin-
gų pasirodymų ir tolimų, nuo-
taiknių kelionių. Bet štai buvo
ir pavyzdiniai išsivysčiusios ir
turtingos kūrybos metai. Sekan-
tis laikotarpis — tai įnirtingas ir
su lietuvišku paslaptinumu bei
atkaklumu išgyvento darbo me-
tai, tobulinant savo asmenybės
pajėgumą. Gražina pasiekė lais-
vumo ir precizijos technikoje, vi-
siškos tobulybės smuikavime, ku-
rio dėka norėjo pareikšti savo me-
ninį Credo."

G. Bacevičiūtė tad išsirengia
plačiai koncertinei kelionei po
Europą. 1946 Paryžiuje simfoni-
niame koncerte groja Szymanow-
skio I Koncertą smuikui. Supran-
tama, daugiausia vis dėlto ji kon-
certavo namuose, dažnai daly-
vaudama dideliuose festivaliuose,
kur kamerinius koncertus atlikda
vo broliui Kęstučiui palydint. Vis-
us savo parašytus kūrinius smui-
kui visuomet pati pirmą kartą at-
likdavo viešai. Po to juos jau per-
duodavo savo kolegoms smuiki-
ninkams. Taip toli su koncertais
buvo išsibūvusi, jog 1956 m. su
lenkų kultūrininkų delegacija
lankosi Indijoje ir Egipte. Ilgai-
niui įtemptai kuriant ir koncer-
tuojant, reikėjo ir sveikatą patau-
pyti. Gražina tada sumažino kon-
certavimus, pasinėrė išimtinai sa-
vo kūrybon.

Gražina Bacevičiūtė —
kompozitorė

Gražinos įvairi muzikinė kū-
ryba yra tiek pat plati, virtuoziš-
ka ir išpūdinga kaip ir jos vir-

tuoziniai pasirodymai šmuose
koncertų. Kadangi šis mano raš-
tas nėra specialus muzikinės kūry-
bos studija, nesigilinsime į kom-
pozitorės kūrybos detalesne rai-
dą, bet pasitenkinsime jos pačios
pasisakymais biuleteny. Gražina
ten rašo:

"Aš žengiu baru, skiriančiu du
pasauliui. Vis dėlto mano dabar-
tinė kūryba, turinti šiuos elemen-
tus, bet jokių būdu nekitokių, be
išimties priklauso avangardinei
krypciai. Savo kūrybą skirstau į
tris laikotarpius: I — jaunystės,
labai eksperimentinį, II — netei-
singai pas mus vadinamą neo-
klasikinį, kai tikrumoj ji yra a-
tonalinis ir III-čią laikotarpį, ku-
rį pavaizduoja šie kūriniai: VII
styginis kvartetas, kvartetas ketu-
riom violočelėm, Pensieri nottur-
ni, kamerinui orkestrui, Koncer-
tas fortepijonams su orkestru,
VIII koncertas smuikui su orkest-
ru. Mano kūryboje daug kas dar
vyksta, ji yra storžieviska, o vis
dėlto lyrinė."

Gražinos Bacevičiūtės kūrybos
didžioji dalis yra instrumentalinė:
4 simfonijos, 7 smuikų koncertai
su simf. ork., 2 fort. koncertai su
simf. ork., 2 uvertiūros, 2 konc.
violončelei su ork. ir visa eilė kitų
simf. ork. kūrinių. Iš kamerinės
kūrybos: 7 styginiai kvartetai,
5 smuiko sonatos ir eilė kt. Nėtrūksta
fortep. sonatų ir smuikų kūrinių
smuikui — čia panaudota ir lenkškas
folkloras. Radijui parašyta komiška o-
pera "Karaliaus Artūro nuotyki-
mai" laimėjo nepaprastą pasiseki-
mą. Suminėti kūriniai beveik vi-
si yra spausdinti Lenkijoje, Itali-
joje ir Vokietijoje. Tačiau sumi-
nėta tik dalis svarbesnių kūrinių,
kurie atliekami ne vien tik Len-
kijoje, bet ir užsienyje: JAV,
Prancūzijoje, Čekoslovakijoje,
Belgijoje, Vokietijoje, Šveicarijoje,
Rumunijoje ir kt. Štai ką rašo
žurnalas "Poland" 1967 Nr. 1
"Pirmomis 1966 m. 180 dienomis
lenkų kompozicijos skambėjo
150 koncertų Europoje, Ameriko-
je ir Azijoje. Dažniausiai buvo
atliekami Gražinos Bacevičiūtės
kompozicijos — 9 kūriniai 30-je
koncertų. Gražinos Koncertas
smuikui Nr. 7 ir Triptikas fortepi-
jonui sulaukė pasaulinės premi-
jos Briusely ir Amsterdamo. Osa-
ko mieste Japonijoje pianistė Re-
gina Smendzienska radijo stočiai
įskambino Gražinos Triptiką,
Varšuvos kvintetas įgrojo Juoston
Gražinos Kvintetą Nr. 1 Saar-
bruecko ir Mainzo radijo stotims,
Bulgarijos Dimovo kvartetas Pa-
ryžiuje įgrojo Gražinos Styginį
kvartetą Nr. 7 plokštelėn, jos vei-
kalų yra išleisti ir Philips lei-
dykla ir kt.

Pažvelgime dar kaip ir Graži-
nai Bacevičiūtei buvo teikiamos
visokios premijos, varžybų laimė-
jimai. Vaizdas yra stebinantis.
Čia pateikiama tik svarbesni lai-
mėjimai: 1949 m. Muzikinė Var-
šuvos miesto dovana už bendrą
veiklą muzikinėje kūryboje, vir-
tuozinėje, pedagoginėje ir organi-

zacinėje srityse. 1949 m. II do-
vana (I nebuvo) Fr. Chopino
vardo konkurse už Koncertą forte-
pijonui. 1950 m. Valstybinė pre-
mija už Styginį koncertą stygi-
niam orkestrui. 1951 m. Tarptau-
tiniame konkurse Liege, Belgijoje,
už IV styginį kvartetą pirmoji pre-
mija. 1951 m. premija Lenkų
muzikos festivalyje už bendrą festi-
valinę veiklą, ypatingai už IV
sonatą smuikui su fortepijonu.
1952 m. Valstybinė premija už
IV styginį kvartetą, už IV smuiko
sonatą su fortepijonu ir už IV
smuiko koncertą. 1957 m. už V
styginį kvartetą Liege, Belgijoje, II
premią. 1960 m. Lenkų kompo-
zitorių sąjungos premija už veiki-
ją muzikiniam gyvenime ir už
visą kūrybą. Tais pat metais
Paryžiuje UNESCO III premija
už kūrinių styginiams instrument-
ams, triubelėms ir smuikams.
1961 m. premija už Lenkų radijo
premią už minėtą komiška operą
radijui "Karaliaus Artūro nuoty-
kiai". 1962 m. premija Kultūros ir
meno ministerio už "Pensieri not-
turni" simf. ork. 1965 m. Belgijos
vyriausybės premija už VII kon-
certą styginiam orkestrui. Kom-
pozitorė taigi dešimtimis yra
gavusi įvairių diplomų, atžymėji-
mų, ordenu, kurių neįmanoma
dėl jų apstumo šiame rašinyje
net išvardyti.

Ir užgoso plačiai susiepsnojęsi
žvakė

Šių metų pradžioje laimingai
nugalėjusi plaučių uždegimus,
bet susikomplicavus netikėtam
širdies priepuoliui, sausio 17 d.
Varšuvoje Gražina Bacevičiūtė
mirė. Gedulas apgaubė visą kra-
štą, žinia pasiekė užsienius, spau-
doje pasipylė nekrologinių
straipsnių virtinė. Gražina buvo
visoje Lenkijoje jau labai giliai
vertinama, jos kūryba plačiai pa-
sauli žinoma, savo koncertiniais
pasirodymais visur ji stebino
klausytojus, o tuo, žinoma, len-
kai labai didžiūdavo. Atvyk-
tantieji iš Lenkijos intelektualai
dažnai pokalbiuose sakydavo, jog

Netenka pamiršti, kad de-
šimtys Lenkijos kompozitorių bu-
vo baigę ne vien tik Varšuvos ir
kitas konservatorijas, bet buvo
perėję ir per Paryžiaus pasitobu-
linimo maulnę. Jų tarpe yra
stambaus masto ir gana didelė
kompozitorių grupė. Bet ne-
žiūrint to, Gražina kartu su jais
žygiavo pirmose gretose, dažnai
net juos kur kas pralenkdama.

Gražinos Bacevičiūtės laid-
tuvės įvyko š. m. sausio 21 d.
Karstas viešam atsisveikinimui
buvo išstatytas Valstybinės kon-
servatorijos rūmuose, kur Graži-
na nuo 1966 m. dėstė kompozici-
ją. Nuo ankstyvo ryto šalia ar-
timųjų rinkos velionės draugai,
įvairūs muzikai, profesoriai, mu-
zikos mokyklų studentai, rašyto-
jai ir šiaip muzikos mylėtojai, su-
darydami prie karsto eilių eiles.
Pasakyta daug atsisveikinimo kal-
bų. Prie Filharmonijos Rūmų,
laidotuvių eisenai sustojus, visas

DR. ANNA BALIUNAS
AKIU, AUSU, NOSIES IR
GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v.
vak. šeštadieniai 10-11 val. Trečia-
dieni uždaryta. Ligonitai priimami su-
sitarus.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Rez. telef. WALBROOK 5-5076

Rezid. Tel. 239-4683
DR. K. G. BALUKAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS,
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Road (Crawford
Medical Building) Tel. LU 5-6446
Pirmia ligonius pagal susitarimą,
jei neatšilpėja, skambinti 374-8013

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 No. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois

DR. VL. BLAŽYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-dios ir California
Val.: kasdien nuo 6-8 val. vak.
Šeštadieniai 2-4 val.
Trečiad. ir kitu laiku pagal sutartį
Ofiso telef. 476-4042
Rezid. tel. WALBROOK 5-3048

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 288-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., ketv. 1-4, vakare 7-9,
antr., penktad. 1-5, treč. ir šešt. tik
susitarus.
Ofiso — HE 4-5758.

DR. S. ir M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 51st Street
Valandos: antradieniai, penktadieniai
2-9 v., šeštadieniai 10-11 p. p.
Ligonitai priimami pagal susitarimą.

Gražina Bacevičiūtė su dukteria Alina 1963 metais.

(Lietuvių muzikologijos archyvas)

jei tą lietuvaite taip pamilę, kad
reta inteligentų šeima nepakrikš-
tijo savo dukters Gražinos vardu,
lygiai kaip ankstesniais laikais
buvo įprasta krikštyti dukteris
Jadvygomis.

Perskaičius aibes nekrologų, su
sidaro įspūdis, kad Gražina buvo
nepaprastai linksmo būdo, hu-
moristė, didelė savo muzikos
draugų-kolegų be išimties gerbė-
ja, jų darbų vertintoja. Patekusi-
sus vargan ji šelpdavo, surad-
davo jiems darbą. Pati dalyvaudavo
koncertuose, muzikinių konkursų
jury komisijose, skaitydavo pa-
skaitas, megdavo jaunimą. Visur
tarp žmonių ji jausdavosi lyg na-
muose, visų mielai kalbinama.
Buvusi nepaprastai svetinga, na-
muose visada būdavo pilna rašy-
toju, įvairių muzikų, nuotraukose
kompozitorė vis matoma su įvai-
riais pasaulinio masto dirigen-
tais. O kas svarbiausia: nebuvisi
išdidė, daugiau kukli, neišsišokan-
ti, bet diskusijose savo tezes dra-
usiai gindavusi ir tokiomis atvejais
ne paviršutiniškai, bet, sakytume,
filosofiškai kandi.

Netenka pamiršti, kad de-
šimtys Lenkijos kompozitorių bu-
vo baigę ne vien tik Varšuvos ir
kitas konservatorijas, bet buvo
perėję ir per Paryžiaus pasitobu-
linimo maulnę. Jų tarpe yra
stambaus masto ir gana didelė
kompozitorių grupė. Bet ne-
žiūrint to, Gražina kartu su jais
žygiavo pirmose gretose, dažnai
net juos kur kas pralenkdama.

DR. ANNA BALIUNAS
AKIU, AUSU, NOSIES IR
GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v.
vak. šeštadieniai 10-11 val. Trečia-
dieni uždaryta. Ligonitai priimami su-
sitarus.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Rez. telef. WALBROOK 5-5076

Rezid. Tel. 239-4683
DR. K. G. BALUKAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS,
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Road (Crawford
Medical Building) Tel. LU 5-6446
Pirmia ligonius pagal susitarimą,
jei neatšilpėja, skambinti 374-8013

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 No. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois

DR. VL. BLAŽYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-dios ir California
Val.: kasdien nuo 6-8 val. vak.
Šeštadieniai 2-4 val.
Trečiad. ir kitu laiku pagal sutartį
Ofiso telef. 476-4042
Rezid. tel. WALBROOK 5-3048

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 288-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., ketv. 1-4, vakare 7-9,
antr., penktad. 1-5, treč. ir šešt. tik
susitarus.
Ofiso — HE 4-5758.

DR. S. ir M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 51st Street
Valandos: antradieniai, penktadieniai
2-9 v., šeštadieniai 10-11 p. p.
Ligonitai priimami pagal susitarimą.

Filharmonijos kolektyvas susi-
rinko jos atsisveikinti. Po to vē-
lionė nulydėta į gražiausias Var-
šuvos kapines, kuriose pilna me-
niškų antkapų, skulptūrų, biustų
žymiausių lenkų kultūrininkų,
tarp jų nemažai surišių ir su
Lietuva. Prie duobės atsisveikini-
mo kalbą pasakė Kultūros ir
meno ministeris L. Motyka, aukš-
tai išskeldamas velionės nuopel-
nus tautai ir kultūrai. Gražina
Bacevičiūtė buvo palaidota valsty-
bės lėšomis.

Apžvelgus laikraštįje Gražinos
Bacevičiūtės gyvenimo kelią ir ša-
kotą bei plačią muzikinę veiklą,
kuri ją įrikiavo į pasaulinių šios
rūšies darbuotojų eiles kaip kom-
pozitorę ir virtuozę smuikininkę,
ir žinant tas aplinkybes, kokio-
mis ji turėjo apeisti Lietuvą, kyla
klausias: ar Gražina Bacevičiū-
tė, Lietuvoje gyvendama, būtų ga-
lėjus taip toli nueiti. Manau, kad
ne. Tokiai kūrybingai dinamiskai
asmenybei intrigomis ir pa-
vydu verdantis Kaunas būtų buvę
nervulius.

Gaila, kad ji nepanaudojo lie-
tuviško folkloro savo kūrybai, bet
ir lenkiškąjį tepanaudojo tik vie-
name pirmųjų savo koncertų.
Vėliau kūrė tarptautinę muziką,
kuri tinka visam pasauliui. Tod-
dėl, manyčiau mes negalime Gra-
žinos Bacevičiūtės smerkti, bet tik
pasididžiuoti jos dideliais darbais
drauge su kaimynais lenkais. Jie
žinojo, kad Bacevičiūtė yra lietu-
vaitė ar bent lietuviškos kilmės,

DR. ANNA BALIUNAS
AKIU, AUSU, NOSIES IR
GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v.
vak. šeštadieniai 10-11 val. Trečia-
dieni uždaryta. Ligonitai priimami su-
sitarus.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Rez. telef. WALBROOK 5-5076

Rezid. Tel. 239-4683
DR. K. G. BALUKAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS,
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Road (Crawford
Medical Building) Tel. LU 5-6446
Pirmia ligonius pagal susitarimą,
jei neatšilpėja, skambinti 374-8013

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 No. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois

DR. VL. BLAŽYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-dios ir California
Val.: kasdien nuo 6-8 val. vak.
Šeštadieniai 2-4 val.
Trečiad. ir kitu laiku pagal sutartį
Ofiso telef. 476-4042
Rezid. tel. WALBROOK 5-3048

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 288-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., ketv. 1-4, vakare 7-9,
antr., penktad. 1-5, treč. ir šešt. tik
susitarus.
Ofiso — HE 4-5758.

DR. S. ir M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 51st Street
Valandos: antradieniai, penktadieniai
2-9 v., šeštadieniai 10-11 p. p.
Ligonitai priimami pagal susitarimą.

DR. ANNA BALIUNAS
AKIU, AUSU, NOSIES IR
GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v.
vak. šeštadieniai 10-11 val. Trečia-
dieni uždaryta. Ligonitai priimami su-
sitarus.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Rez. telef. WALBROOK 5-5076

DR. ANNA BALIUNAS
AKIU, AUSU, NOSIES IR
GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v.
vak. šeštadieniai 10-11 val. Trečia-
dieni uždaryta. Ligonitai priimami su-
sitarus.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Rez. telef. WALBROOK 5-5076

DR. ANNA BALIUNAS
AKIU, AUSU, NOSIES IR
GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v.
vak. šeštadieniai 10-11 val. Trečia-
dieni uždaryta. Ligonitai priimami su-
sitarus.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Rez. telef. WALBROOK 5-5076

DR. ANNA BALIUNAS
AKIU, AUSU, NOSIES IR
GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v.
vak. šeštadieniai 10-11 val. Trečia-
dieni uždaryta. Ligonitai priimami su-
sitarus.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Rez. telef. WALBROOK 5-5076

DR. ANNA BALIUNAS
AKIU, AUSU, NOSIES IR
GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v.
vak. šeštadieniai 10-11 val. Trečia-
dieni uždaryta. Ligonitai priimami su-
sitarus.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Rez. telef. WALBROOK 5-5076

DR. ANNA BALIUNAS
AKIU, AUSU, NOSIES IR
GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v.
vak. šeštadieniai 10-11 val. Trečia-
dieni uždaryta. Ligonitai priimami su-
sitarus.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Rez. telef. WALBROOK 5-5076

DR. ANNA BALIUNAS
AKIU, AUSU, NOSIES IR
GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v.
vak. šeštadieniai 10-11 val. Trečia-
dieni uždaryta. Ligonitai priimami su-
sitarus.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Rez. telef. WALBROOK 5-5076

DR. ANNA BALIUNAS
AKIU, AUSU, NOSIES IR
GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v.
vak. šeštadieniai 10-11 val. Trečia-
dieni uždaryta. Ligonitai priimami su-
sitarus.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Rez. telef. WALBROOK 5-5076

DR. ANNA BALIUNAS
AKIU, AUSU, NOSIES IR
GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v.
vak. šeštadieniai 10-11 val. Trečia-
dieni uždaryta. Ligonitai priimami su-
sitarus.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Rez. telef. WALBROOK 5-5076

DR. ANNA BALIUNAS
AKIU, AUSU, NOSIES IR
GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v.
vak. šeštadieniai 10-11 val. Trečia-
dieni uždaryta. Ligonitai priimami su-
sitarus.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Rez. telef. WALBROOK 5-5076

DR. ANNA BALIUNAS
AKIU, AUSU, NOSIES IR
GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v.
vak. šeštadieniai 10-11 val. Trečia-
dieni uždaryta. Ligonitai priimami su-
sitarus.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Rez. telef. WALBROOK 5-5076

DR. ANNA BALIUNAS
AKIU, AUSU, NOSIES IR
GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v.
vak. šeštadieniai 10-11 val. Trečia-
dieni uždaryta. Ligonitai priimami su-
sitarus.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Rez. telef. WALBROOK 5-5076

DR. ANNA BALIUNAS
AKIU, AUSU, NOSIES IR
GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v.
vak. šeštadieniai 10-11 val. Trečia-
dieni uždaryta. Ligonitai priimami su-
sitarus.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Rez. telef. WALBROOK 5-5076

DR. ANNA BALIUNAS
AKIU, AUSU, NOSIES IR
GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v.
vak. šeštadieniai 10-11 val. Trečia-
dieni uždaryta. Ligonitai priimami su-
sitarus.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Rez. telef. WALBROOK 5-5076

bet lenkai, o ne mes, padėjo jai
iškopti į pasaulio muzikos viršū-
nes.

Plačiau prie Gražinos Bacevi-
čiūtės, nors ir laikraštiniuos pus-
lapiuos, reikėjo apsisitoti dar ir to-
dėl, kad bent šviesesnės lietuviš-
kos akys pamatytų, kaip mes
"meistriškai sugebėjome" ne kar-
tą atsikratyti iškilesnių kultūros
žmonių. O kiek ši mūsų "tvirto
būdo" savybė lig šiol tautai jau
yra padarius žalos. Ar bandėme
jos lig šiol atsikratyti? Atrodo,
kad ne, kai dažnai vidutiniškumą
laikome kone visos veiklos idea-
lu. Juk ne kartą ir čionykščiame
mūsų kultūriniam gyvenime

Ant Rudoko kabineta perėmė
optometristas
DR. EDMUND E. CIARA
2709 W. 51st Street
Tel. — GR 6-2400
Val. pagal susitarimą; Pirmad. ir
ketv. 1-4 ir 7-9; antradi. ir penk-
tad. 10-4; šeštad. 10-2 val.

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR
EMOCINĖS LIGOS
Crawford Medical Building
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
Akuserija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6132 S. Kedzie Ave. WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei ne-
atsiliepia, skambinti: MI 3-0001.

Ofiso tel. PR 8-2220 P'rospect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
J O K S A
2656 West 63rd Street
Pirmad., antradi., ketvirt. ir penkt.
nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 v.v.
Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960
DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 W. 71st Street
Ofiso val. kasdien nuo 7 iki 9 v. v.
šešt. nuo 9 iki 12 val.; arba susita-
rus.

Simfonijų ir nuostabaus peizažo poetas

Poeto Alfonso Nykos - Niliūno 50 metų sukaktį minint

PRANAS VYSVYDAS

I

1947 metų vasarai pasibaigus, iš sugriauto Berlyno pabėgau į dar labiau nūteriotą Saarbrueckena. Anuomet bėgimas iš miesto į miestą nebuvo užgaida, bet gyvybinis reikalas. Liejiko darbą gavau Erhardt—Sehmer mašinų fabrike, o pastogę, t.y. kampą lovai, to paties fabriko prausykloje.

Aplinkui riogą griuvėsiai manęs neįaudino: buvau apsipratęs. Bet tie greta gyvenančių įvairiausių pabėgėlių nelaimingi žvilgsniai vargino. Ypač vakarais. Jaučiausi kaip skaitykloje ir noėjau išsiveržti į giedresnį skliautą. Lietuva buvo nepasiekiamas. Europa gulėjo sudaužytame praeities mauzoliejuje. Ilgėjau draugų. Iš Foersheimo atsiliėpė gimnazijos draugas Vladas. Prisiuntė pluoštą spaudos. Viename leidinyje suradau kelis eilėraščius, kurių vaikai, eleginė intonacija mane iš karto užkerėjo.

Yra pasaulis nuostabus, kurio neranda niekas, Nors turi jį savy, kankinasi dėl jo. Dėl jo aš viską žemėje paniekinau, Norėdamas ten vieną valandą klajoti.

Yra ten namas mėlynom langinėm, vienišas; Name gyvena palikti vaikystėje žaislai; Giliai vidudienio tyloje miega mano dienos, Ir budri vėjas palaužtais sparnais.

(Praradimo simfonijos, 7 psl.)

Toks buvo pirmasis sąlytis su Alfonso Nykos-Niliūno poezija. Sieloje tapo giedriau. Nusileidau laiptais žemyn, į tuščią šeštadienio vakaro erdvę. Ilgai vaikščiojau fabriko griuvėsiuose, šokinėdamas per išraustas duobes, kopdamas per plytalių ir nuolaužų kalvas. Apdėgę sienojai ir sulankstyti pastatų rėmai atrodė kaip vaiduokliškos skulptūros. Prie dar išlikusio žibinto sustojau ir pažvelgiau į tą patį, atsineštą leidinį, garsiai kartodamas "Eldorado" posmus. Pagailo man tada poeto, netekusio gimtojo slenkščio, pagailo ir Lietuvos, ir Europos, ir motinos, likusios Žaliakalniio namelyje.

Pakėlęs galvą pamačiau, kad Laikas mano motinos akių šaltiniuos gėrė

(P.s. 125 psl.)

Nuo ano rudens praslinko dvidešimt metų su kaupu. Neįmanoma žodžiais atgaivinti tyro pergyvenimo. Dažnas skaitytojas ir taip apkaltins mane sentimentalizmu. A. Nykos-Niliūno asmeniškai nepažįstu. Niekad jo gyvo nesu matęs. Tik žinau, kad šią vasarą liepos 15 d. jam sukanka 50 metų. Mano vaizduotėn jis atnešė poezijos kristalinį grožį, ir esu laimingas, kad jo kilnioji daina mane lydėjo visose kelionėse.

II

Daug kas prisimenama Grohno pereinamąją stovyklą, tą embarcation center, netoli Bremenhaveno, kur pabėgėliai laukdavo paskutinio šuolio per Atlantą į Naująjį Pasaulį. Prisimenama ir tuos plakatus prie valgyklos durų: Paskutinis koncertas Europoje. Vakarė, kai valgykla pavirsdavo koncerto sale, ir nedidelį sceną išeidavo smuikininkas Izidorius Vasyliūnas, kuklus, išblyškęs, juodai apsitaisęs, ir liedavo dvasios sielvartą, grodamas Mendelsohną, Bachą, Gruodį. Pirmoje eilėje sėdėdavo išdidūs emigracinių komisijų pareigūnai ir stebėdavos, kad, štai, gujamas ir nuolat tardomas pabėgėlis — menininkas gali taip gražiai groti.

Po tų koncertų, grįžęs į savo būstą, ne kartą atsiversdavau Niliūno "Praradimo simfonijų" rinkinį ir, pusbalsiu skaitydamas, mėgindavau jų eleginį turinį sujungti su girdėtomis salėje melodijomis. Tai buvo keista melodeklamacija.

Varnų kranksėjime vėl skendi rudens laukai prigėse, nykūs, Keistos tamos, kuri taip širdį spaudžia, kupini. Pavirtę rudeni dalim laukuose blaškosi sėjikai, Ir sunkūs rudeni lašai, kaip akmenys, atsimuša many. Tenai, pačiam gale laukų, ant mano kraujo žemės, stovi didelė beržų šeima.

(P.s. 81 psl.)

Daugiaskiemėnė jambi melodija, prisisunkusi rudens spalvų ir svaigančio liūdesio į

vaizdžių, suteikdavo neeilinį pergyvenimą. Simboliškoji "beržų šeima" iškilo tasyk prieš akis, kaip šviesus, bet drauge ir nepasiekiamas tėviškės akiratis.

Atrodo, kad A. Nyka-Niliūnas, rašydamas pirmąjį rinkinį, buvo gerai isiklausęs į emocijų simfoninės muzikos gaudesį. Simfonija kiek vienam jautriam žmogui yra didžiulis įkvėpimo šaltinis. Tokia muzika skaidrina, nes ji kaupia tragedijos elementus. 1939-1945 metų laikotarpis buvo vienas tragiškiausių mūsų tautos istorijoje. Todėl simfoninė patetika — tas allegro ir scherzo žygiavimas iš vieno įvykio į kitą, skaudžių ir šviesių motyvų pynimas, herojiškų trimitų garsai, nuožmi marचे funebre nautai — ir sudaro Niliūno eleginių eilėraščių pasaulį. Antro pasaulinio karo metu dažnai girdėta Beethoveno Eroica ir Penktoji, garsi likimo dūžių taktais, randa atgarsį jo poezijoje, ypač "Kraujo simfonijoje":

Galingais smūgiais daužė mano sielą varpas, Kažko man nesakydamas ir liūdas, kaip neradęs nieko namuose žmogus;

(P.s. 92 psl.)

Tačiau A. Nykos-Niliūno poezijos vaga (nuo pat aukštupio dienų) nepriklauso vien tik tragiškam pesimizmo krantui. Savo gedulingus choralus jis atsveria šviesiais gamtos motyvais. Jis žygiuoja tarp šviesos ir tamsu, tarp audringo ir tylaus vakaro, džiaugsmo ir liūdesio, taikos ir maišto. Kontrastai yra ryškūs, gaivalingi ir visuomet nykiškai realūs. Šiuo atžvilgiu Niliūnas yra laikmečio poetas, ištikimas motinai-žemei, išreiškias visuotinę žmonijos įtampą, gimtojo kaimo vaizdais brangus pabėgėlio širdžiai. Štai, sūnaus palaidūno skaudžių vienvėjų jis sušildo buities idilijos tonais:

Kažinką niurna amžina liepsna ankstyvą rytmetį, Kai motina prie pečiaus, — broliai skendį dar sapne; Aš ateinu prie jos klausyt namų liepsnos skausmingo ritmo Ir seno vėjo, plėšančio lapus kieme.

(P.s. 19 psl.)

III

Amžinoji žmogaus atsisakymo tema yra keratinė Niliūno poezijoje. "Sudie, sūnau!" skamba "visose peizažo linijose". Įvaizdžiai taiko į namus, į kuriuos, iš tiesų, sugrįžimo ir nėra. Poetas grįžta gaivinti vaikystės prieblandų, bet pamato "iluzijų liepsnas jaunystės židiny užgesusias"; jis apmąsto žmogaus buities saulėlydžius; beldžiasi į visas duris, laukia prisikėlimo ir ne kartą prisipažįsta: "Tik man sugrįžti nebėra vilties". Gamtos pavidalai ir artimi žmonės dalyvauja šitoje praradimo dramoje, kaip liudininkai ir veikėjai. Būdami ir praradimo simboliai, jie drauge su poetu aprauda nuolatinį žuvimo vyksmą.

Ir vėjas gedulingą fūgą užia Liūdėdamas, lyg senas jūrininkas, laisvės ir draugų.

(P.s. 30 psl.)

Poetas Alfonsas Nyka-Niliūnas (dešinėje) ir poetas Henrikas Nagys 1947 metais Lietuvos rašytojų suvažiavime Augsburgėje, Vokietijoje. Alf. Nyka-Niliūnas tada neseniai buvo išleides pirmąjį savo eilėraščių rinkinį "Praradimo simfonijas."

Poetas Alfonsas Nyka-Niliūnas, kuriam š. m. liepos 15 d. sueina 50 metų. Nuotrauka Vytauto Maželio

Alfonsas Nyka - Niliūnas

PAVASARIO SIMFONIJOS SESTOJI DALIS

Yra vienam pasaulyje gilus ir mėlynas, bekrastis skliautas, Kur nerami pavasario audra klajoja vieniša lauku; Tens! yra nublukes kaimas; jam vienam ten neišsakomai nyku. Todėl šiandien aš noriu į tenai keliauti. Nes aš žinau: jis pasmerktas sunykti laukia grįžtančio manęs. Aš atsiesiu ten prie mėlynos ir virpančios ugnies, O šaltas vėjas, beklajodamas po gyslas, vandeni išplautas, Giliai po žemėmis nenuraminamas: senks mus.

Ir šauksmo sulcrsti peizažo šio nykaus gyventojai, Nubus, net nežinodami, kieno tas riksmas, šaltas ir gūdas, Aštrus lyg durklas, smingantis į kūną, kaip daina skaudus; Pavasario lietus ir vėjas ims jų gyslomis srovėnti. Ir kraujui susimaišius su pavasario girtuokliais vėjais, Zaliem ir ir mėlyniem aidam erdvės užliejus, Ateis, lyg Botticelli nupiešta skaisči pavasario šventė Ir tartum sapnas žaidama jį lėks per tolimus laukus.

Tada nubus ir tas peizažas, kurs, išvargintas dienų, užsnūdo Ir ten, pakluonėmis, keliu po užlančiais beržais Su žlugtu ant pečių išeis Palinkę moteris ir kultuve išles bekrastį liūdesį... Ir nakčiai danguje blyškūs taškus ištiesus, Jos eis vėjuota naktimi virpėdamas tartum dangaus klajūnai šviesūs, O slėnyje pavasaris tartum pamišėl dainuot ir žais.

(Praradimo simfonijos, 1946)

LA BAIGNEUSE

Kai didelės ir mažos žvaigždės spindi Ir gundo klysti per naktis toli, Mergaitė kojas plaudama, sumindo Mėnulį ežero dugne, smėly.

Ir miega, lyg koralas, iš vandens išplaukus, Karštam aksome vasaros nakties keistos. Planetos krinta į melsvus jos plaukus, Sietyns brolelis spindi ant kaktos.

(Orfėjaus medis, 1953)

Vėjas yra pats aktyviausias simfonijų veikėjas. Jam tenka visokeriopas vaidmuo: ramintojo, vadovo, svajotojo, keleivio, neramaus brolio ir liūdno draugo. Nykiškas vėjas simbolizuoja patį poetą — keleivį Odisėją. Tam šviesiam ir neramiam pavasario vėjui poetas sukuria vieną gražiausių sonetų, splavingumu primenantį Botticelli paveikslą "Veneros gimimas".

Kaip renesanso Dievas, mėlyno aksomo mantija, Ritmingai papuosta prastais žiedeliais geltonais, Su palydovais ir juodais, kaip jo plaukai,

varnais

Erdve kilnūs pavasario benamis vėjas skrenda.

(P.s. 39 psl.)

Tokio meniško vaizdingumo Niliūno poezijoje yra daug. Ypač fantastiški išvykimo bei grįžimo eilėraščiai yra turtingi tapybiniais niuansais. Watteau paveikslas "Embarquement pour Cythere", kurio tema poetas rašo nuostabiai grakštų eilėrašty "Orfėjaus medyje", atskleidžia nuotaiką, kuri viešpatauja prieš išvykstant į pasakišką Citerų salą. Pakrantę gaubia nežemiškas, auksinis spindesys.

Zalsvi vainikai vysta pamesti ant slenkščio; Pajaco akys glosto marmuro laiptus; Siūbuoja moteris, kaip medžiai lankščios, Ir laivas plazda, neramus kaip Tu.

(Orfėjaus medis, 35 psl.)

PRINCAS XVIII AMZIUJE

Panėrusi į milžiniškus rūmų langus Akis, prikritusias liūdnų rudens spalvų, Ji mato, kaip lėtai vlnija ant kalvų Galingų ažuolų raudonos bangos.

O širdį veriantis varinis rago balsas, Ištryškęs lyg fontanas, aldi po miškus, Sužeisdamas medžiotojus ir skalikus, Kol gitių lūžtuvėse raudodamas nualpsta.

Išjoja pamiškėn nuleidęs galvą Princas: Skalikų ir arklų klyksme laukai patvinsta — Ir sminga žodis, kaip strėla širdin: Ruduo!

Pro šalį pralek ant, beržynas jam po kojų Fantastišką auksinį kilmą pakloja — Ir sminga šauksmas, kaip strėla širdin: Ruduo!

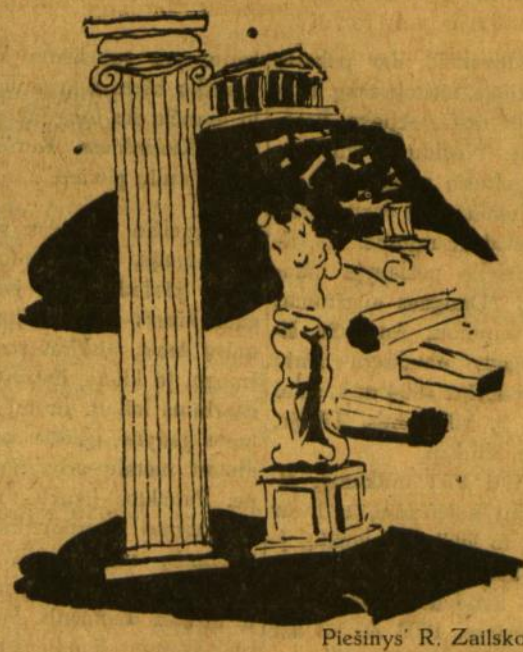
(Orfėjaus medis, 1953)

VERGILIJUS GRĮZTA Į BRUNDISIUMĄ

Vakaro paukėčių tylus plasnojimas gilino erdvę. Vestantys medžių žiedai ir aštrūs frontonų šešėliai Krato ant žemės karštos, ir vakaro šiltas nykumas Gaubė didingą palais, išmirusį tartum griuvėsiai. Saulė slinko žemyn; raudono porfyro kolonos, Sodai, skambantys sodai, gelmių kristale atsimušę, Ošė karčiai ir liūdnai (reikėjo tiktai tau klausytis Keisto, lyg mirusio, balso). Platano šešėly, ant kranto, Zaidė suva, ir ramus pliuskenimas judančių valčių Slinko artyn ir artyn, ir viskas jau dvelkė ramybe. Tik kažin kur, netoli, pilkjančių tonų vienvėjų; Sklidio neryškūs garsai atplaukiančių nakčiai iš jūros: Žvejas kūrė ugnį, ir dūmais kvepėjo jo rankos; Lakstė nuskurdę vaikai; tamsėjantys kūnų šešėliai, Juos sekdami iš paskos, judėjo ritmingame šoky. Sūrius laivai, prie aukštų krantinių akmenų prisiglaudę, Nakčiai nuleidę bures, atrodė kaip miegantys paukščiai. Moterisėjo vandens ir leidosi yrančiai laiptais; Žvejas pradėjo dainuoti; moteris lenkėsi semti Tyro vandens, bet pasėmė moliniu indu Savo krūtis nuostabias ir prieblanda švytintį veidą.

Vakaro paukėčių vėsus plasnojimas skendo į naktį. Savo džiaugsmingais sparnais apgaubusių orbis terrarum, Plūstančių sodais trupiais, kaip potvynio lava, Netrukus Rūmų frontone puošiam sužibė virpėdamas šviesos. Linksma jaunųjų būrys, kaip žiedas, išsiskleidė laiptuos. Lengvos kaip dainos mergaitės, įdegsiais saulėje kūnais, Dramblio kaulo veidais ir vyrai — visi su vainikais — Leidosi laiptais žemyn prie oščių jau imančios jūros, Kur pasirodė laivai be garso artėjo prie kranto; Dainos jų buvo keistai aštrus ilgesys ir bekrastis Džiaugsmas gimtąjį krantą išvydusio toly keleivio. Laivo deny, aukštai, iškilo pilki siluetai; Profiliai kilnūs atrodė kaip portikai: liūdnas Poetas Ir Imperatorius! Laivas, priplaukęs krantę, sustingo Iškilmių pozoj grakščioje, ir tuoj prasidėjo ritminga Lengvo kaip šokis į krantą kėlimosi šventė, Skambantis žodžiais švelniais. Tik jis, susikaupęs ir vienas, Buvo kažn kur toli. Jo dvasioje nusišėlė visą Šaukianti tėviškės žemė, kurios viduriuose laimingas Miega Enejas narsus ir spindi Maggijos kapas...

(Balandžio vigilija, 1957)

Piešinys R. Zaitsko

Ir maudosi, panirusi į rūko pusnį Ir į romantiškos dainos lašus.

(O.m. 33 psl.)

IV

"Orfėjaus medis" yra vienas mano mėgiamiausių rinkinių. Žuvusių namų pasaulis — katė, durys, knygos, sesuo, motina, mandolina, pavasario mergaitė — kažkaip prabyta nauju, tvaskančiu kristalu. Skaitytoją sužavė formos disciplina ir skambi lyrika. Čia A. Nyka-Niliūnas atsistoja greta J. Aisčio ir H. Radausko, kaip estetinės lyrikos meistras. Imkime tik tą ketureilį "Mandolina".

Namuose tylu. O tyla begalinė. Tyliai vysta lentynoje vaza gėlių, Ir sapnuodama rauda sena mandolina, Ir šešėlis dainuoja apie drugelius.

(O. m. 18 psl.)

Koks puikus natūrmortas, sudarytas iš taidžių aplinkos daiktų! Tyla nupiešiama bekalbiant: tylu, tyla, tyliai. Pirmoje eilutėje švelnus sonantas I pasikartoja tris kartus. Gaunasi lipšnus lalėjimas — "lulali", ataidintis ir antroje eilutėje bekartojant tą patį I. Ir literacija, jaučiama kiekvienoje eilutėje, su atsargiu anapesto ritmu prisideda prie nuotai kos sukūrimo. Niliūnas sugeba daiktams įkvėpti gyvybę. Šiuo jis prilysta Radausku.

(Nukelta į 4 psl.)

Simfonijų ir nuostabaus peizažo poetas

(Atkelta iš 3 pusl.)

kuriam personifikacija yra eilėraščių alsavimas. Mes tikime, kad Niliūno šešėlis dainuoja ir sena mandolina rauda.

Lyriškiausiu eilėraščių pavyzdžiu laikau hegzam. parašytą "Virgilijus grįžta į Brundisiumą", kurį randam paskutiniame rinkinyje "Balandžio vigilija". Čia yra sukauptos visos ypatybės, kurios ir iškelia Niliūno poeziją viršūnėn. Tiksliai slenka hegzametas, vaizdai yra raiškūs, fonetiniai tonai, rodos, tirpsta lūpose. Viską gaubia klasiška taika, panaši kaip prancūzų tapytojo Puossin paveiksluose.

Vakaro paukščių tylus plasnojimas gilino erdvę, Vestantys medžių žiedai ir aštrūs frontonų šešėliai
Krito ant žemės karštos, ir vakaro šiltas nykumas
Gaubė didingą palais, išmirusį tartum griuvėsiai.
(B.v. 87 psl.)

Mane visuomet maloniai persekioja tas "tylus plasnojimas gilino erdvę". Man regis, jokiai tapytojiu ligi šiol nepavyko plasnojiu (gal Čiurlioniu paveiksle "Žinia") pagilinti erdvę, o Niliūnas tai padarė viena eilėraščių eilute. Net ir surrealistiniuose eilėraščiuose tokių apčiuopiamų poetinių stebuklų įrandame apšviesti. Išsiskaitę mes gerimės ir "Mėlynos gatvės", ir "Euridikės kapo" ciklais. Savo įvaizdžius poetas semia iš viso Vakarų Europos kultūrinio lobio. Čia mes atrandame ir antikinę mitologiją, ir renesansą, ir baroką, ir Mallarmė, ir Čiurlionį, ir egzistencinę filosofiją.

Norėtusi, kad tokių rinkinių, kaip "Balandžio vigilija", ar tokių vertimų, kaip "Hamletas", būtų išleista ateityje ir daugiau. Žinoma, ne eilėraščių kiekio poetai pakyla viršūnėn. Ir vieninteliu "Praradimo simfonijų" rinkiniu A. Nyka-Niliūnas būtų atsistojęs šalia Mačernio ir Nagio. O dabar jis mums yra davęs net tris neįkainojamus kraščius, nemint vertimų ir vertingų kritikos straipsnių.

Ilgainiui A. Nykos-Niliūno poezija susilaukė dėmesio iš mūsų literatūros akademikų tarpo. Kiek girdėjau, tokių profesorių prisilauko kiekviename didesniame Amerikos universitete. Niliūno kūryba prašyte prašosi meistriskumo, tapybos, muzikos, filosofijos. Jau Lietuvių Enciklopedijoje buvo pabėžtas "Praradimo simfonijų" filosofinis svoris. O ką sakyti apie sekančius rinkinius. Tačiau, perspėjau, yra pavojus persistenti ir įklimpti neįbrendamoje metafizinio plepėjimo pelkėje. Vokiečių kritikas Walter Muschg, perskaitęs M. Heideggerio studiją apie poetą Trakl, savo apybraižoje "Die Zerstoerung der deutschen Literatur" tokią abstrakčią interpretaciją apibūdino kaip "Zerswatzte Dichtung".

Dažnai sugrįžtu prie ciklo "Veidrodžio legenda". Laikau rankoje tą meilę knygą, kurios viršelyje, lyg žemės sluoksnyje, auskšėnis raidėmis yra įbrėžtas poeto parašas — Alfonso Nyka-Niliūnas. Kaskart susimąstau prie vieno gilaus eilėraščių, rodos, ir mano Motinai rašyto:

Kodėl, jei Tu buvai tik veidrodis, atgrįžtas
J tamsa, nepajėgęs atspindėti
Nei Dievo, nei savęs, kodėl
Turėjai Tu sudužti?

(B.v. 34 psl.)

Knyga apie dangaus aukštumas ir žmonių senumą

AL. GIMANTAS

Bičiulis padovanojo, dar pokario metais Vokietijoje, vienoje senų knygų sankrovoje rasta, seną lietuvišką knygėlę. Nedidutė, jau trūnijančio, pageltusio popieriaus, bet dar vis išskaitoma, nors variantų reikalinga nemažai atsargumui. Va, tituliniam, viršelio puslapyje užrašyta, kad tai "Dangaus aukštumas ir žmogaus senumas, Anykštėčių šilėlis ir daugelis naudingų žinių (naujas kalendorius 1904 m.), sutalpsė ir išleido P. Mikolainis, Tilžėje, 1903 m. kaina 20 kap.

Mielą vartyti tokį unikumą, žinant, kad bent Vakaruose, kažin ar rasime daug to leidinio kopijų. Įdomu juk, kaip to meto lietuviai intelektualai bandydavo šviesti savuosius tautiečius. 1903 m. tai dar geras laiko galas iki Nepriklausomybės atgavimo. Ir nors tautinė sąmonė jau buvo budinama ir judinama visos eilės to meto šviesesniųjų asmenybių, bet liaudis nebuvo tiek šviesi ir subrendus gilesnio turinio raštams. Todėl tokios knygėlės, kurios suprantamai ir visai paprastai bandydavo lietuvių sodietį supažindinti su kultūros ir civilizacijos pasiekimais, istoriniais ir geografiniais faktais, turėjo nebologą pasiekimą. Prie tų visų aktualijų ano meto švietėjai gražiai gebėjo derinti, o kartu įpinti ir lietuviškojo gyvenimo bent jau tuos iškilnesnius faktus, kurie kiekvienam buvo malonūs žinoti, kurie galėdavo ugdyti lietuviškąją tautinę sąmonę, lietuviškąjį susipratimą.

Ne veltui juk, mūsų minimoje knygėlėje, įdėtas ir pilnas "Anykštėčių šilėlio" tekstas, kartu su jo autoriaus, vysk. A. Baranausko, fotografija. Yra dar nuotraukos dr. J. Basanavičiaus, kaip "jsteigtojas Auszros pirmojo lietuvių laikraščio", dr. V. Kudirkos, pridėtas ir jo "Laboratorija", J. Mačio (Kėkšto) ir jo eilėraščių "Dirbtis", Pr. Vaičiūno ir jo eil. "Lukėjimas", Simono Daukanto nuotrauka, po kuria pažymėta, kad tai Lietuvos istorikas, raštininkas. Gį apie nuotrauką rašoma, kad "šitas paveikslas Simono Dau-

kanto yra sumažinta kopija potografišku būdu nuo teplioto paveikslė, esančio pas Joną Jakubauską, bajorą, Kiečiniuose, Kuršėnų parapijoje, Šiaulių paviete".

Knygėlėje nemažas skyrius apie astronomiją, daug žinių, nuotraukų ir piešinių apie įvairius dangaus kūnus. Atskirai kalbama apie mūsų žemę, atskiras straipsnis apie žmogų, jo kilmę, išsivystymą, priešistorinius laikus, urvinį žmogų, akmens gadinę, geležies amžių, jį vadinant metalų arba naugių gadyne. Pateiktos lentelės žmonių susiskirstymo kontinentais, rasėmis, tautomis, valstybėmis, religijomis, aišku, visa pagal anų metų sąlygas ir turėtus duomenis. Šitas visas žinias skaitant šiandien, beveik linksma darosi, rodos, kad humoro skyrių skaityti, bet, antra vertus, yra duota ir tokių duomenų, kurie pakankamai tikslūs būtų ir šios dienos civilizacijos ir visų kitų atsieikimų srityse. Įdomi didžiausių pasaulio miestų gyventojų skaičiaus statistika. Pvz. toks Karaliaučius laikomas Lietuvos dalimi, pažymint, kad 1900 m. gyventojų ten būta 187.897, o Vilniuje — 162.633. Chicago tuomet turėjo tik 1.698.575. Pateikta visų Jungtinių Valstybių statistika, apamai, daug dėmesio skirta Amerikai, matyt, tuo metu tos žinios buvo labai įdomios ir pagėdijamos Lietuvos gyventojų.

Įdomu, kad 1903 m. vidutinis žmogaus amžius buvo laikomas tik 33 metai! Matome, kaip smarkiai tas vidurkis yra paaugęs per sekančius 60 metų iki šiandien! Duoti ilgiausios geležiniai tiltai pasaulyje, ilgiausios tuneliai. Duodama lentelė plačiausiai kalbamų kalbų, neužmirštos didžiausios pasaulio kasyklos, vandens kriokliai. Kalbama tik apie Niagara ir Yosemite. Viktorijos krioklys (Afrikoje) dar Lietuvoje nebuvo žinomas. Pateiktas Dievo vardas 34 kalbomis! Būdingesni žmonių vardai kitose kalbose. Štai, pasirodo, Agnieška, germaniška, dora, čysta, lieva, hebraiška,

priczastis gyvasties, Magdalena, syriškai, neapsakoma grozybė. Uršulė, lotyniška, kartybė, Zuzana, hebraiška, lelija, Steponas, graikiškai, vainikas, Vincas, lotyniška, apgalėjimas, Morkus, lotyniška, plaktukas, kūjis, Pilypas, graikiškai, mylėtojas arklų ir t. t.

Minimi "didžiausi knygynai ant svieto", didžiausi pasaulio laikraščiai, atskira lentelė ir lietuviškų laikraščių, kurių sužymėta 20, pradedant "Vienybe Lietuvninkų" Amerikoje ir baigiant "Biuletėnas mielaširdystės darbo", leisto nuo 1903 m. kas trys mėnesiai Prancūzijoje. Neužmiršta ir politinė ap-

Pokalbis: poetas Alfonsas Nyka-Niliūnas (dešinėje) ir dr. Juozas Girnius. Nuotrauka Vytauto Maželio

žvalga, perkratanti visus svarbesnius įvykius nuo 1902 m. liepos 1 d. iki 1903 m. liepos 1 d. Štai, mažutė ištrauka apie Ameriką: "Kare tarp Amerikos ir Filipinų (Azijoje) dar nepasibaigė ir nežinia kada ji pasibaigs. Amerikonai garsina, būk jau pilipiniečiai pasidavę, bet po pagarsinimo girdima, kad tiek užmušė amerikoni, kad Amerikos viršininkai šaukiasi prisijusti daugiau kareivių."

Kažkoks Castro ir anais laikais pridare bėdų Piet. Amerikoje. Apžvelgiant Venezuelos problemas, sakoma, kad "nesutikimai kilo tarp vienos dalies gyventojų ir prezidento Castro, kuris neteislingai elgėsi. Toji dalis gyventojų pareikalavo, idant Castro atsiskakytų nuo prezidentystės. Castras turėjo savo partiją ir apie tai nę girdėti nenorėjo. Iš to prasidėjo naminė karė ir gyventojai pasidalinę į du abazu mušėsi arti pusanturų metų, iki abiemis įgriso, nusibodo..." Vėl pridėtos lentelės įvairių valstybių pinigų, jų vertė, bendrieji metai ir saikai, Celsiusiaus ir Reamuro ir Farenheito temperatūrų palyginimai. Kitame skirsnyje rašoma, jog "kitų tautų raštininkai už parašymą tūlių knygų gauna šaunų užmokestį, neprivalo baduoti, kaip lietuviški raštininkai, toliau pateikiami honorarijų pavyzdžiai, kuriuos gauna pasaulyje pripažinti rašytojai, kaip V. Hugo, Chateaubriand, Disraeli, Trollope ir kt.

Keletas aforizmų iš 1903 m.: Sviatas — kaip Nojaus arka, jame daugiaus galvijų, kaip žmonių; trumputis dukterų parėdas lyg ilgina motinos jaunystę; mylėk prigimtą šalį, o guodok naujai aprinktą; velyt kumpis ant stalo, negu kiaulė už stalo. Kas yra kritika? Tai yra noras padaryti blogą tą, ką kitas stengėsi padaryti geru. Yra ir juokų skyrius. Pabaigoje pri-

dėtos pašto informacijos, t. y. tariamai, kainos, Maskolijos, Vokietijos, Anglijos ir Suvienytų Valstijų. Tuo metu terekėjo lipinti 2 centų ženkluką, o atviraiškiai kaštavo tik po vieną centą. Parduotos ir telegrafo kainos, iš ko sužinome, kad Maskolijoje už kiekvieną žodį reikėjo mokėti po 5 kap. Vokietijoje po 5 penigius, o JAV po 5 centus, pagal tolumą, bet už adresą mokėti nereikėjo. Duoti ir būdingesnių telegramų tekstai.

Tai tik santrauka visų įdomesnių, bent kiek būdingesnių skirsnelių ir skyrelių ir atskirų straipsnių. 120 psl. turinčiame leidinyje tikrai labai daug prikrauta, susidaro lyg ir almanacho vaizdas. Tokiomis žiniomis bei įvairiopa statistika galėto naudotis ir išprusę inteligentai, bet jau sodžiaus žmonėms ši knygėlė galėjo būti nepamainomu žinių šaltiniu, kai kuriais atvejais gal net ir vadovėliu. Šiaip jau gal knygėlė gali atrodyti ne taip jau reikšmingas leidinukas, gal net pernelyg kuklus, tačiau kiekvienu atveju negalimas išbraukti iš bendrosios mūsų tautos kultūros istorijos, kuri, deja, niekad per daug nepasizymėjo savąja raštija. Todėl ir čia minimoji knygėlė vis dėlto yra savotiškai brangi savo skirtingumu ir 66 metų senumui! Tebūna ir jai vieta šalia naujausiųjų 1969 metų leidinių, kurių, aišku, nei turinū, nei svoriu, nei išvaizda negali net iš toli lyginti su šio šimtmečio pradžioje spausdintais puslapiais.

• "Poezijos pavasario" V tomas pasirodė Vilniuje. Jame reiškiiasi kai kurie nauji poetai ir grafikai su savo darbais.

• Rašytojos Satrijos Raganos memorialinis muziejus Užventyje, kaip pranešama iš okup. Lietuvos, nesąs pakankamai gerai tvarkomas. Namas, kuriame rašytoja gyveno ir parašė geriausius savo veikalus, esąs apipuvęs, apleistas, begriūvantis. Niekas rimčiau nesirūpina jo pataisymu.

• Simono Daukanto, pirmojo lietuviškai rašiusio istoriko ir rašytojo kapas Papilėje nesąs užmirštas ir vietos vidurinės mokyklos mokinių literatūrininkams prižiūrimas. Papilėnai ir į Papilę atvykstantieji ekskursantai S. Daukanto kapą pagarbiai lanko ir visada padeda gėlių vainikus ar puokštes. Miestelio aikštėje tebestovi nepriklausomybės metais statytas skulptoriaus V. Grybo Simono Daukanto paminklas.

• Rašytojos Lazdynų Pelėdos kapas Tryškių kapinėse esąs apleistas. "Užžėlė takeliai veda prie rašytojo kapo, nepasodinta nė vienos gėlės. Name, kur rašytoja gyveno, įkurtas memorialinis muziejus. Bet namą sparčiai ėda grybas. Tai sudaro rimtą grėsmę muziejinėms vertybėms. Nesutvarkytas ir parkas" (T.M. 19-69.7.4.)

• Garsiuosius D. Poškos baublius šiuo metu rūpestingai prižiūri savamokslis senukas A. Bardauskas, gražiai papasakodamas besilankantiems jų atsiradimo istoriją. Jis platina ir ženklelius su baubliu atvaizdais ir kitus suvenyrus.

FRANK'S TV and RADIO, INC.
3240 SO. HALSTED STREET   Telef. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSŲ TELEVIZIJOS, RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS. SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

HIGH RATES

4.75% PER ANNUM ON REGULAR SAVINGS CURRENT RATE

5.25% PER ANNUM ON INVESTMENT BONUS \$1,000 MIN.

BRIGHTON SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
4070 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632   LA 3-8248

JEI JŪS NORITE SIŪSTI SIUNTINIŲ DOVANAS Į LIETUVĄ IR KITAS USSR DALIS, NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PLAČIAI ŽINOMOS FIRMOS PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.
(LICENSED by Vnesposyltorg)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA
1776 Broadway, New York, N. Y. 10019
Tel. — 581-6590; 581-7729

Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigose, gavėjas NIEKO NEMOKA. Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynę ir kitų daiktų. Firma - skyriai atidaryti kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1536 BEDFORD AVE.	IN 7-6465
NEW YORK 3, N. Y.	78 SECOND AVENUE	OR 4-1540
NEWARK, N. J.	378 MARKET STREET	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	963 BLECKER STREET	RE 2-7476
FARMINGDALE, N. J.	FREEMOOD ACRES	363-0494
PHILADELPHIA 23, PA.	431 W. GIRARD AVENUE	PO 9-4507
ALLENTOWN, PA.	126 TILGHMAN STREET	HE 5-1654
ROCHESTER 5, N. Y.	558 HUDSON AVENUE	232-2942
LOS ANGELES 4, CAL.	159 SO. VERMONT AVENUE	DU 5-6550
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	HU 6-2818
BALTIMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	DI 2-4240
BUFFALO 12, NEW YORK	701 FILLMORE AVENUE	TX 5-0700
DETROIT 12, MICH.	11601 JOS CAMPAN AVENUE	365-6780
HARTFORD 6, CONN.	122-126 HILLSIDE AVENUE	249-6216
JERSEY CITY, N. J.	219 MONTGOMERY ST.	HE 5-6368
SYRACUSE, N. Y. 13204	515 MARCELLUS STREET	475-9746
CLEVELAND 13, OHIO	1028 KENILWORTH AVENUE	PR 1-0696
HAMTRAMCK, MICH.	11339 JOS CAMPAN AVENUE	365-6740
SO. BOSTON, MASS.	396 W. BROADWAY	AN 8-1120
TRENTON 10, NEW JERSEY.	1152 DEUTZ AVENUE	EX 2-0306
RAHWAY, N. J.	717 W. GRAND AVE	381-8997

We Offer To Savers

SAVINGS CERTIFICATE

5 1/4% 6 or 12 MONTH \$10,000 or MORE

5% 6 or 12 MONTH \$5,000 or MORE

4 3/4% Passbook Savings Accounts Paid Quarterly Computed and Paid as of: Mar. 31 — June 30 Sept. 30 — Dec. 31

Mutual Federal Savings AND LOAN ASSOCIATION
2212 W. CERMAK RD. Chicago, Ill. 60608 Virginia 7-7477

PETER KAZANAUSKAS, PRESIDENT

Kai ir vasaros poilsis išnaudojamas darbui

Gaminamos dvi naujos Dariaus Lapinsko ir Aldonos Stempužienės plokštelės

Spaudojasi pranešimams, kad solistė Aldona Stempužienė ir kompozitorius Darius Lapinskas skrenda į Vokietiją ir kitus Europos kraštus, "Draugo" bendradarbis susidomėjo šiu dviejų kūrybingų menininkų kelione ir jų vasaros darbais. Rado juos Clevelande braižančius kelionės planus ir besitariančius su operos direktore Carmela Cafarelli, kuri bus jų kelionės bendrininkė.

Susidomėjome jūsų nauja kelione į Europą, kuriuos užsimojimus numatote šios kelionės metu atlikti?

STEMPUŽIENĖ: Mano kelionės į Europą tikslas yra įdainuoti dvi naujas plokšteles. Viena bus lietuviškos muzikos, o kita sudarys mezzosoprano arijos iš pasaulinio operų arijų repertuaro.

LAPINSKAS: "Les sept solitudes" ir "Ainių dainas".

Gal kiek plačiau aptartumėte tuos kūrinius, kuriuos įkurdavote su Stuttgarto simfonijos orkestru?

LAPINSKAS: "Les sept solitudes" yra rečitatyvas ir arija, parašyti mezzosopranei ir simfonijos orkestrui. Kūrinyje parašytas naudojantis dviem O. V. Milašiaus eilėraščiais. Gi "Ainių dainos" yra penkis lietuvių liaudies dainos mezzosopranei, fleitai, mušamiesiems ir pianinui, panaudojant mūsų folklorą šių dienų muzikinės išraiškos rėmuose.

STEMPUŽIENĖ: Operų rečitatyvo plokštelė įdainuosiu arijas iš operų Don Carlo, Carmen, Giocondos, Sevilijos Kirpėjo, Trubadūro, Orfejo, Samsono ir Dali-

os. Kai kurias dainuosiu lietuviškai, kitas — originaliom kalbom. Taip pat antroje plokštelėje dainuosiu kompozitoriaus D. Lapinsko "Ainių dainas" ir koncertinę ariją "Les sept solitudes". Mes sudarėme sutartį su pilnu Stuttgarto dimfonijos orkestru ir dirbsime ištisą savaitę. Darius Lapinskas diriguos orkestrą.

Kodėl važiuojate į Stuttgartą įkurdinti plokšteles?

LAPINSKAS: Kaip žinot, man teko su tuo simfonijos orkestru penkerius metus dirbti. Todėl jie pažįsta mane ir aš pažįstu juos. Ir mano nuomone, tikrai tada galima pasiekti vertingų meninių rezultatų, kada visi menininkai yra susigyvenę, viens kitą pažįsta. Visi kiti sprendimai yra tik sprendimai iš bėdos.

Jūsų pirmoji dainų plokštelė, specifiskai "Mergaitės dalia", buvo muziką labai palankiai įvertino.

Kompozitorius Darius Lapinskas

Solistė Aldona Stempužienė

tinta. Įdomu, ar ją turi amerikiečių bibliotekos, muzikos konservatorijos, universitetai?

STEMPUŽIENĖ: Norėčiau pridurti, kad ne tik mūsų muzikai — prof. J. Zilevičius, prof. V. Jakubėnas palankiai vertino dainų plokšteles, bet taip pat ir amerikiečiai muzikos kritikai, prof. Nelhybelis, o latviai savo kultūros žurnale bene rimčiausiai ją vertino, paskelbdami apie "Mergaitės dalia" ištisą studiją.

LAPINSKAS: Nors tai yra originalios lietuviškos muzikos plokštelė su simfoniniu orkestru, įrašyta vienoje geriausių Europos studijų, deja, jos neturi nei bibliotekos, nei konservatorijos, nei universitetai. Kadangi mes nieko panašaus šioje srityje nesame padarę, tikrai kam nors reikėtų pasirūpinti, kad ji patektų ne vien tik į amerikiečių, bet ir kitų sveimtųjų profesionališką sluoksnį. Tas paskatintų ne tik mane, bet ir kitus kompozitorius panašioms darbams. Stačiuose paslėptų lietuviškos muzikos partitūrų (kūrinių) pasaulis tikriausiai neatras.

Ponia Stempužienė, ko tikūs jūs turitė dar įsipareigojimus iki šių metų pabaigos?

STEMPUŽIENĖ: Rugsėčio 15 išvykstu į Medeliną, Kolumbijoje. Čia dalyvausiu lietuvių kolonijos įsikūrimo minėjimo iškilmėse ir miesto teatre dainuosiu rečitatyvi, kurį globoja Kolumbijos Švietimo ministerija. Rudenį kartosim Gruodžio baletą "Juratė ir Kastytis", dainuosius Korp! Šatrijos rengiamam poeto Vytauto Mačernio minėjime Chicagoje, kur Darius Lapinsko sukurtame muzikiniame pastatyme bus scenoje įkūnytos šio prieš 25 metus žuvusio poeto "Vizijos". Taip pat Australijos Lietuvių Bendruomenės krašto valdyba yra pakvietusi mane ir solistą Stasi Barą atvykti gastrolėm į Australiją.

Prieš pasikalbėjimą ir po jo kambaryje jautėsi darbo, atsakomybės ir kelionės rūpesčių atmosfera. Solistė ir jos dainavimo mokytoja Carmela Cafarelli po rekordavimų dar žadėjo aplankyti Milaną ir Romą, o komp. Lapinskas Europoje vykstančius muzikos ir dramos festivalius.

J. Skirmantas

TELEVIZIJOS

Spalvotos ir paprastos, radijai, stereo, oro vėsintuvai. Pardavimas ir taisymas
J. MIGLINAS
Krautuvė Marquette Pke.
2346 W. 69th Street 776-1486
Namų tel. — PR 6-1063

RADIO PROGRAMA

Seniausia Lietuvių Radio Programa Naujoji Anglija, iš stoties WLYN, 1360 bangos. veikia sekmdieniais nuo 1:00 iki 1:30 val po pietų. perduodama: vėliausia pasaulinių žinių santrauka ir komentarai, muzika dainos ir Magdūtės pasaka. Programa veda — Steponas J. Minkus. Biznio reikla lais kreiptis į: Baltie Florists — gėlių bei dovanų krautuvė, 502 E Broadway, So. Boston, Mass. Tel. AN 8-0489. Ten pat gaunamas 1 dienraštis "Draugas".

SUJUNTIAMI Į LIETUVĄ

COSMOS EXPRESS
MARQUETTE GIFT PARCEL SERV
2608 69th St. Tel. WA 5-2782
2501 69th St. Tel. WA 5-2733
3333 So. Halsted St. Tel. 254-3329
Didelis įvairių prekių pasirinkimas
E. ir V. ZUKAUSKAI

KOSTAS BUTKUS

Tel. PR 8-2781

METALO IR STIKLO:

Tvoros, Stogeliai, Duryš Langai, Ryn-os, Turekliai

BANGA

TV, Radio, Stereo, TV antenos, air-conditioners. Pard. ir taisymas
2649 W. 63rd St. — Tel. 434-0421
Vakarais skambinti WA 5-3607
P. Rudėnas K. Simulis

SUJUNTIAMI Į LIETUVĄ

ir kitus kraštus
P. NEDZINSKAS, 4065 Archer Av
Chicago, Ill. 60632. Tel. YA 7-5980

FRANK ZAPOLIS

3208 1/2 West 95th Street
Chicago, Illinois
Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

MOVING

Apraustas perkraustymas įvairių atstumų

A. VILIMAS

823 WEST 34th PLACE
Telef. FRontier 6-1882

Šimtmečius reikšmės turėsią dokumentai

JUOZAS PRUNSKIS

II Vatikano susirinkimo DOKUMENTAI. III dalis. Popiežių kalbos ir raštai. Vertė prel. Vytautas Balčiūnas. Kalbą tikrino Vladas Kulbokas. Illiustravo dail. Teslesforas Valius. Išleido "Krikščionis gyvenime" 1969 m. Spaudė Lietuvių Enciklopedijos spaustuve Bostone, Mass. 360 psl. Kaina \$4.00, leidinys gaunamas ir "Drauge".

Antrasis Vatikano visuotinis suvažiavimas įtvirtino tokį posūkį Bažnyčios gyvenime, kad tai turėjo platų atgarsį ne tik pačiuose katalikuose, bet atkreipė gilų dėmesį ir kitų konfesijų, o net ir netikinčiųjų žmonių visame pasaulyje. Dėka kruopštaus darbo pasižventėlių, dirbančių prie religinių veikalų serijos "Krikščionis gyvenime", mes jau turime trečią ir paskutinį tomą vertimų į lietuvių kalbą visų dokumentų, apimančių II Vatikano susirinkimo darbus.

Jeigu primame tome tilpo II Vatikano suvažiavimo konstitucijos, antrame — dekretai ir pareiškimai, tai čia sutelkta suvažiavimo programa pačių popiežių, tu centrinių suvažiavimo impulsu davėjų, kalbos ir raštai. Iš viso šių dokumentų čia net 21. Tiesioginiai suvažiavimo surišti du popiežiai: Jonas XXIII ir Paulius VI, taigi jų dviejų pareiškimus čia ir randame.

Kaip įžangoje pažymima, tu dokumentų lietuvišką vertimą parūpinti nebuvo lengva, nes jie pasirodė lotynų, prancūzų, italų kalbomis, o stengtasi buvo versti iš originalų; be to — tie dokumentai labai preciziški, ilgais sakiniais periodais parašyti, taigi

reikėjo gerokai prie jų parymoti ir vertėjas vertas pagarbos, ypač, kad versdamas stengėsi juos perteikti taip, jog būtų suprantamesni platesnėms masėms, net ir eiliniam skaitytojui.

Minėtieji dokumentai sudaro tik vieną šio trečiojo tomo dalį. Antroji dalis — kun. Vytauto Zakaro suglausta apžvalga ankstyvesniųjų visuotinių susirinkimų bei painformavimas apie aplinkybes, kurios palenkė sušaukti II Vatikano susirinkimą, davimas pagrindinių tam susirinkime iškeltų ir paskelbtų idėjų. Konspektyviniai II Vatikano susirinkimo darbų aptarimai gerai padės skaitytojui susiorientuoti. Gal būt, šios kun. Zakaro pastabos skaitytojo turėtų būti skaitomos pačioje pradžioje ir tai būtų įvadas, padėdas susivokti visų trijų tomų medžiagoje. Ši dalis yra išleista atskiru atspaudu ir apie ją jau esame kalbėję "Drauge".

Trečioji šio trečiojo tomo dalis yra kun. Tito Narbuto sudarytas visų trijų II Vatikano susirinkimo darbų tomių dalykinis turinys. Jis gana detalus, apiman-tis beveik 70 puslapių ir bus didelė pagalba reikiamas tekstų vietose susieškoti. Riebiu šriftu atžymint pagrindinius klausimus, o paskiau šviesesniu juos detaliau apibūdinant, dar labiau palengvinamas susiorientavimas.

Reikia džiaugtis, kad šių dokumentų leidėjai pasirūpino ir kalbos grynumu, pakviesdami kvalifikuotą kalbininką V. Kulboką, prižiūrėjusį Liet. Enciklopedijos kalbą, ir pasirūpino leidinio meline puse, pakviesdami iliustracijas paruošti vieną iš mūsų stip-

riausių grafiškų — T. Valių. Leidinys nepretenzingas, bet rimtas, o turint galvoje visus tris tomus ir jų nenykstančią vertę — galima pasakyti, kad net monumentalus. Gaila tik, kad vietomis pasitaiko korektūros klaidų (pvz. įžangoje, 10 psl., išspausdinta "Zamaičių", "pstangomis").

Kaip žinome, knygų serijos "Krikščionis gyvenime" redakcinę vadovybę sudaro prel. V. Balčiūnas, dr. J. Girmius, kun. dr. J. Gutauskas, kun. St. Yla, prof. Ant. Maceina, kun. dr. T. Narbutas. Artimiausi šios serijos spausdiniai bus du tomai kun. prof. St. Ylos "Šiluva Žemaičių istorijoje".

Suprantama, kad šitokie užmojai reikalingi lėšų. Reikia pasi-džiaugti atsirandančiais mecenatais, kuriuos šiam numerui yra kun. V. Puidokas. Jau plinta ir prenumeratorių — rėmėjų eilės, kurių sąrašas šiame tome paskelbtas. Didėjantis mecenatų ir rėmėjų skaičius bus užtikrinimas, kad šiam dvasinės kultūros užmoju — "Krikščionis gyvenime" veikalų serijai — šalia redaktorių štabo energijos, nepritruks ir finansinio pagrindo. Kad veikalai susilauktų platesnio mūsų visuomenės susidomėjimo ir būtų reikšmingesni mūsų religinės kultūros kelyje, svarbu, jog parenkamos jų temos turėtų ryšio su Lietuva ir lietuvių tauta.

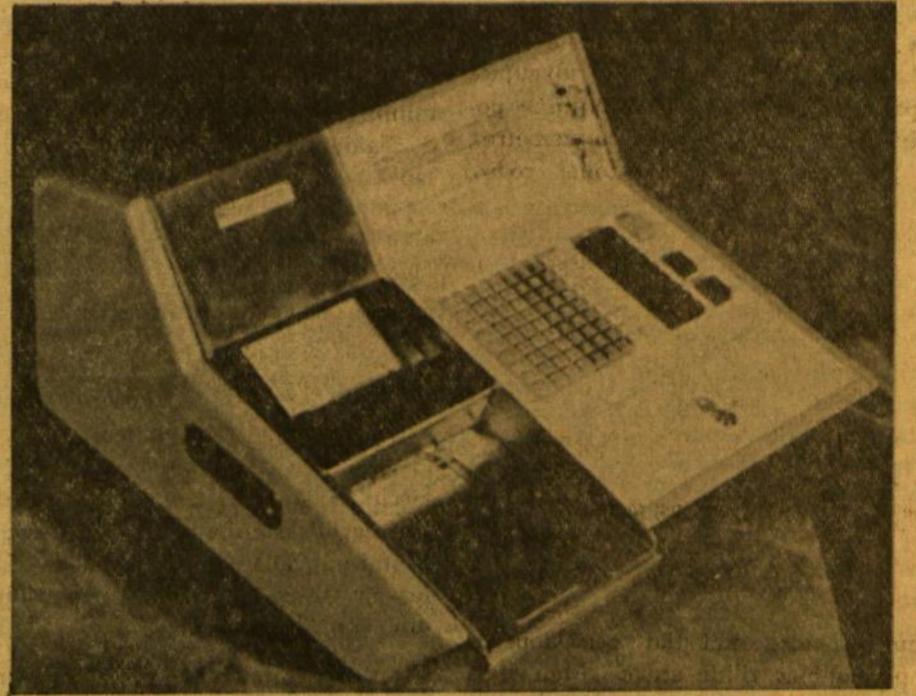
VALOME

KILIMUS IR BALDUS
Plaunama ir vaškujama visų rūšių grindis

J. BUBNYS — Tel. RE 7-5168

John Pakel Sr., Chicago Taupymo ir Skolinimo Bendrovės prezidentas ir direktorių tarybos pirmininkas, praneša visiems seniems ir naujiems Chicago Taupymo Bendrovės draugams, kad šįmet kaip ir kiekvieną dividendų mokėjimo laiką, Chicago Taupymo Bendrovė turi Draugingumo Kertelę, kurio visi seni ir nauji bendrovės bičiuliai nuoširdžiai kviečiami užėti ir pasivaikinti skanios kavos puodeliu, lengvu šaltu gėrimu arba kitais skanumynais. Atsivesti vaikai vežtui gaus saldinių.

Antras svarbus prezidento pranešimas sako, kad Chicago Taupymo Bendrovė yra viena mažiausios taupymo bendrovių, turinčių 100% pilnai automatiską rekordų tvarkymo sistemą, vadinamą On Line Electronic Processing System.

Naujausias automatinis kompiuteris

Bet svarbiausias taupytojams pranešimas yra trečias, kur prezidentas sako, kad nuo liepos 1 dienos Chicago Taupymo Bendrovė mokės tokio dydžio dividendus, kokius gali mokėti kitos taupymo bendrovės: mokės tokio dydžio dividendą, kolį įstatymai leidžia mokėti.

Chicago Taupymo Bendrovė dabar mokės kiekvieną dieną apskaičiuojamą dividendą ir taupymo sąskaitoms mokamą kiekvieną ketvirtį metų kiekvieną dividendų mokėjimo periodą.

Dabar mokame sertifikatams ir taupymo knygelių sąskaitoms 4 3/4%, deponituo-tiems sertifikatams mokame 5 1/4%.

Be jau minėtų pačių didžiausių dividendų ir vaišių, Chicago Taupymo Bendrovės prezidentas John Pakel Sr. siūlo vežtui tikėtus į penkis didelius filmų spektaklius. Jaunimo organizacijos, tėvai ir vaikai kviečiami užėti į Chicago Taupymo Bendrovę ir pasiimti tiketus į vaidinimus, kurie kas antrą trečiadienį vyks MARQUETTE Theatre, esančiame 63-čioj gatvėj prieš S. Kedzie. Vėsinama maloni teatro salė bus atidaryta 10:30 val. ryto kiekvieną vaidinimo dieną.

NEMOKAMI KINO SPEKTAKLIAI

Pirmasis nemokamas Chicago Taupymo Bendrovės filmų spektaklis įvyks liepos 2 d. rytą. Artistai Elvis Presley, Dodie Marshall ir kiti vaidins "Easy come, easy go", bus spalvotų karikatūrų.

Antrasis nemokamas spektaklis įvyks liepos 16 d. rytą, 10:30 val. ryto, Tomy Kirk ir Johnny Crawford vaidins "Village of Giants" ir bus spalvoti gamtos vaizdai.

Trečiasis nemokamas spektaklis įvyks liepos 30 d. rytą. Vaidins artistai George Kennedy ir Celia Kaye "Mėlynųjų delfinų sala" ir bus spalvotas karnavalas.

Ketvirtasis nemokamas spektaklis įvyks rugsėjo 13 d. Vaidins artistai Joe Flynn ir Tim Conway "McHale's laivynas jungiasi prie aviacijos" ir spalvoti nekilėtūnai.

Penktasis nemokamas spektaklis įvyks rugsėjo 27 d. rytą. Artistai Fred Gwynne ir Yvonne DeCarlo vaidins filme "Munster Go Home" ir spalvotas pašilinksminimas.

Į minėtus spektaklius tiketų seriją galima gauti vežtui Chicago Taupymo Bendrovėje.

Chicago Savings and Loan Association

5 1/4%

Certifikatų sąskaitos
Certifikatai išduodami tūk-s-tantinėmis. Mažiausiai turi būti \$8000. Pelnas mokamas kas šeši mėnesiai.

4 3/4%

Ant visų knygelių sąskaitų

NUOSIMCIAI PRISKAITOMI KAS DIENĄ, ISMOKAMI KAS TRYS MĖNESIAI

ŠTAI NARIAMS TEIKIAMAS MUSŲ PILNAS PATARNAVIMAS:

- * Vacation Club
- * College Bonus Savings
- * Home Mortgage Loans
- * Home Improvement Loans
- * Christmas Club
- * Insured Family Savings
- * Notary Public Service
- * Free community rooms for your organiz'n meetings
- * Cash checks and pay all family bills with our special money order checks.
- * Sell & redeem U.S. Bonds
- * Two large free park'g lots
- * Save-by-Mail Kits
- * Travelers Checks
- * Safe Deposit Boxes

Chicago Savings and Loan Assn.

John Pakel, Sr., President and Chairman of the Board

6245 SO. WESTERN AVE.

TEL. GR 6-7575

HOURS: Mon. 12 P.M. to 8 P.M., Tues. 9 to 4, Thurs. & Fri. 9 to 8, Sat. 9 to 12:30

Klysti - žmogška, bet klaidoje pasilikti - neprotinga

JUOZAS TININIS

Lietuvių kilmės iekotojas Č. Gedgaudas atspausdino Dirvoje, Nr. 48, atsakymą į mano straipsnį, paskelbtą Draugo priedė (116) antrašte: "Lienesprendžia kūrpius apie tai, kas yra aukščiau kūrpių". Savo atsakymą jis pavadino taip: "Neklaidingojo J. Tininio klaidos". Tame savo straipsnyje buvau aiškiai įrodęs, kuriuose dalykuose jis suklydo, bet iš jo atsakymo paaiškėjo, kad jis prie tų klaidų neprispazino ir jas suvertė ant manęs, užsimerkdamas prieš aiškiausius faktus, kalbininkų jau seniai atskleidus. Štai kodėl radau reikalą dar kartą ginti tiesą, kurią Č. Gedgaudas pravrėdė, pavadindamas ją klaida.

"Atvangos" klubo proistoriku tituluojamas Č. Gedgaudas pirmiausia supyko dėl mano straipsnio antraštės, pavadindamas ją griozdiška, nežūrint, kad ji sudaryta pagal visas gramatikos taisykles ir išreikšta taisyklingu sakiniu. Be to, jam nepatiko, kad aš antraštę paėmiau iš graikų. Žinoma, aš ją galėjau pasiskolinti iš lotynų, ir tada ji būtų skambėjusi šitaip: "Asinus ad lyram". Nors joje glūdi ta pati mintis kaip ir Apelles posaky apie kūrpe, bet aš nuo jos atsiskiauju, nenorėdamas visiškai suniekinėti proistoriką. Savo atsakyme jis pasiūlė mano straipsniui antraštę "iš mūsų folkloro": "Šiaučius kriaučiui yla dūrė", manydamas, kad tai tinkamiausius nusako dalyko esmę. Paneigdamas autorius žinias ir folkloristikos, pasakytų, kad tai nėra "mūsų folkloro" posakis, o tik priedainis, patėkęs į mūsų kraštą iš kaimyninės tautos. Antra, jame yra du barbarizmai (lenkų-gudu), ir todėl aš, būdamas kalboje puristas, jokiū būdu nebūčiau galėjęs tokio posakio pavartoti. Trečia, jis nieko bendro neturi su tuo, ką aš norėjau pasakyti Apelles posakiu.

Savo straipsnyje aš pacitavau Č. Gedgaudo sakinį — "lietuviškų žodžių hetitų kalboje yra per daug, kad galėtume čia suminėti bent svarbesniusius".

Aš nurodžiau, kad toks tvirtinimas yra visai klaidingas, nes "iš tikro hetitų kalboje nėra nė vieno lietuviško žodžio. Šį mano paneigimą autorius palaikė klaida, kai iš tikro turėjo apsidžiaugti, kad aš jo klaidą atitaisiau. Jei jis mano, kad hetitų kalboje yra lietuviškų žodžių, tai tegul jis pasako, kaip ten tie žodžiai atsirado. Gal jis mano, kad lietuviai kada nors buvo užkariavę hetitų imperiją, egzistavusią 2000-1200 pr. Kr. Mažojejoje Azijoje, ar gal atvirščiai — gal hetitai buvo užkariavę Lietuvą, o gal abi tautos gyveno kadaise kaimynystėje? Tik tokiais atvejais vienos tautos žodžiai galėjo patekti į kitos tautos kalbą. Deja, jokie duomenys nėra įrodę, kad tarp hetitų ir lietuvių tautų būtų buvęs kada nors sąlytis. Nė vienas kalbininkas nepasakys, kad hetitų kalboje yra lietuviškų žodžių. Jei Č. Gedgaudas mano, kad aš klystu, tai tada visi pasaulio kalbininkai klysta, įskaitant ir profesorius A. Salių bei Pr. Skardžių, o tik vienas proistorikas Gedgaudas teisingas. Tačiau apie kalbininkų klydimą negali būti jokios kalbos, nes indogermanų, arba indoeuropiečių kalbų šeima šiandien jau yra smulkiausiai iširta ir žinoma kiekvienos kalbos vieta toje šeimoje. Vadinasi, ne aš darau klaidą, būdamas vienos nuomonės su kalbininkais, bet Č. Gedgaudas, laikydamasis nieko nepagrįstos savo paties nuomonės.

Paneigęs Gedgaudo tvirtinimo teisingumą, aš savo straipsnyje dar pridūriau: "Kaip H. Kronasser Hethitisches Woerterbuch

rodo, joje (hetitų kalboje) yra žodžių, turinčių bendrą šaknį su graikų, lotynų, sanskritų, lietuvių ir kitų tautų kalbomis, kilusiomis iš vienos prokalbės". Ignoruodamas šį mano tvirtinimą bei Kronasserio žodyną, autorius per keliolika eilučių aiškina, ką radęs Friebricho žodyne ir Ivanovo studijoje. Tačiau jis čia tepasako tik tai, ką aš išreiškiau aukščiau cituotu sakiniu, būtent, kad hetitų ir lietuvių kalbose yra bendrų šaknų žodžių. Jeigu jis būtų skaitęs "Drauge" atspausdintąjį mano straipsnį "Hetitų ir lietuvių kalbos", jam nebūtų reikėję aiškintis kiekvienam kalbininkui gerai žinomą kalbas. Savo straipsnyje aš tada buvau pacitavęs kelias dešimt bendrašaknių hetitų ir lietuviškų žodžių ir parodęs abiejų kalbų santykį. Be to, Gedgaudas mane bara, kad lietuviai mano "suplakami su indogermanais". Iš tikro niekur tokio "suplakimo" nesu daręs. O jeigu ir būčiau "suplakęs", tai nebūčiau padaręs jokios klaidos, nes lietuvių kalba tikrai priklauso indogermanų, arba indoeuropiečių kalbų šeimai.

Toliau Č. Gedgaudas rašo: "Aidams" ir J. Tininiui užkliūva Paršpilis, kurios sugretinimas su Persepoliu jiems atrodo tokiu absurdu, jog nesiteikiama net jo atremti". Turint galvoje pirmąjį šio sudurtinio vietovardžio dalį, ne tikta atrodo, bet ir yra absurdas. Niekas nežino "perso" etimologijos, todėl nedera ji jungti su "paršu", nežūrint panašaus jo skambėjimo. Antroji sudurtinio vietovardžio dalis "polis" tikrai reiškia pilį arba miestą, kaip teisingai autorius yra pastebėjęs. Kai proistorikas Č. Gedgaudas nueis į aną pasaulį, tai pirmiausia jį ten pastiks buvusieji Persepolio gyventojai ir pareikalauš satisfakcijos, kad jis tokį gražų jų miestą pavadino Paršpiliu, atseit paršų miestu. O tada mūsų proistorikui bus labai riesta.

Lietuvių kilmės iekotojas Č. Gedgaudas mano, kad Uralas, Eufyratas, Reinas, Rodanas yra tos pat šaknies žodžiai kaip ir "varyti—varvėti—versmė". Savo straipsnyje tokią šaknų indentifikaciją paneigiau kaip klaidingą, įrodydamas, kad Uralas yra ostiakų žodis ir nieko bendro neturi su "varyti—varvėti—versmė". Užuot buvęs dėkingas už nurodytą klaidą, Č. Gedgaudas labai supyko ir tuojau išpylė tokį sakinį: "Pastangos "varyti—versmė" raktinę šaknį nuginčyti vienu tariamai ostiakų žodžiu lygios pastangoms vienu šaukštu išsemti Nemuną." Kodėl gi jis rašo tariamai? Juk užtektų tik pažvelgti į gerą vietovardžių žodyną ir surasti, kad Uralas tikrai yra ostiakų žodis, reiškiąs diržą, arba juostą. Jei Č. Gedgaudas mano, kad šiuo ostiakų žodžiu dar nesugrioviau jo raktinės šaknies "varyti—versmė", aš galiu jam nurodyti, kad ir jo mi-

Ežeraiš banguojanti vasara... Nuotrauka Vytauto Maželio

nimas Eufyratas nieko bendro neturi su ta jo vadinama raktine šaknimi. Tad kagi rodo etimologinis žodynas dėl Eufyrato? Ogi jis rodo, kad senovės graikai jį permėmė iš persų kalbos, kurioje jis buvo rašomas sudurtiniu žodžiu Upratu. Pirmoji to žodžio dalis reiškia upę, tad turi bendrą šaknį ne su Č. Gedgaudo "varyti—versmė", bet su lietuvių "upe". Antrąjį sudurtinio žodžio dalį palieku išnagrinėti pačiam proistorikui. Dėl Reino ir Rodano pasakytina, kad iki šiol niekas nėra suradęs patikimos jų etimologijos. Todėl ir negalima jų indentifikuoti su žinomos reikšmės žodžiais, nors jie ir turėtų rašybos panašumų.

Stengdamasis mane atremti, Č. Gedgaudas savo straipsnyje dar rašo: "...jam (t.y. Tininiui) tekū įrodyti, jog tikstančiai tos "varos" šaknies vietovardžių visoje Europoje visi yra ostiakų kilmės". Iš šio sakinio matyti, kad autorius nežino, kur ostiakai gyvena. Kam gi jų ieškoti Europoje, jeigu jie gyvena visai kitame žemyne ir nieko bendro neturi su Europos kalbomis?

Straipsnio pabaigoje piktinamasi, kad aš šventą mūsų praeitį esąs nusistatęs atiduoti "niekad neegzistavusiems indogermanams".

Mielasis, ką-ne-ką, bet tokio absurdiško tvirtinimo vis dėlto nesitikėjau iš jūsų lūpų išgirsti. Jei nebūtų indogermanų, tai kodėl prieš kelis metus Kalifornijos universitetas (UCLA) įsisteigė Indogermanų arba indoeuropiečių (moksle vartojami pasirinktinai abu pavadinimai) kalbų katedrą, kuri čia pavadinta Indo-European Studies. Šiai katedrai

vadovauja garsus lingvistas prof. J. Puhvel ir indogermanistinius arba indoeuropinius mokslus dėsto studentams visa eilė profesorių ir lektorių, kurių kolektyvui ir aš pats priklausau. Čia profesoriauja ir M. Gimbutienė, daug rašiusi savo darbuose apie indogermanus. Nejaugi ši katedra įsteigta niekad neegzistavusiems dalykui nagrinėti, kaip Č. Gedgaudas mano? Jei Č. Gedgaudi indogermanai neegzistuoja, tai tu pačiu ir jis pats neegzistuoja, nes lietuviai irgi priklauso indogermanų arba indoeuropiečių tautų grupei. Tačiau kas gi patikės, kad Č. Gedgaudas neegzistuoja?

Labai nemoksliška Europos vietovardžių indentifikuoti su panašiai skambančiais lietuviškais žodžiais. O Č. Gedgaudas tai daro. Sakysime, germanų tautelė "Suevi" jam yra "sueviai", o "aisčius" jis jungia su "eiti". Viensiemis yra žinomi Vokietijos miestas Koelnas ir mūsų žodis kelnės. Italijos upė Padas ir mūsų padas, Japonijos miestas Sakai ir mūsų sakai "skaidri derva", Amerikos miestas Saugus ir mūsų būvardis saugus, Fidži salų uostas Suava ir mūsų šuva, Bulgarijos miestas Varna ir mūsų paukštis varna... Jei kas bandytų tvirtinti, kad tarp šių žodžių yra kas nors bendro, pats būtų varna. Lingvistikos moksle taip nedaroma.

Tad, gerbiamasis, būkit savo studijose atsargesnis su nepagrįstais tvirtinimais, ypač, jeigu patenkate į lingvistikos sritį. Klysti yra žmogška, bet klaidoje pasilikti — neprotinga. Taip sakydavau išmintingieji lotynai, taip sakau ir aš, nepakędamas klaidų, kuriomis jūs pravrėdėte tiesos deivę.

LEIDINIAI

• Vytautas Karosas, POILSIS ANT LAIPTŲ. Poezija. Išleido Ona Karosienė ir Violeta Karosaitė 1969 m. Chicago. Titulinį puslapį piešė Kazys Veselka. Leidinys didelio formato, 90 psl. kietai įrišta. Puošniai išleista pomirtinė ir paminklinė Vytauto Karoso poezijos knyga, suskirstyta į šiuos skyrius: Poilsis ant laiptų, Anapus vidurnakties, Elegijos, Šiapus vidurdienio ir Tarp vakaro ir ryto.

Knygos autorius gyvenime buvo kuklus, su savo kūryba nesiveržė ir pripažintųjų rašytojų gretas, nesulė savo rankraščių žurnalų bei laikraščių redakcijoms. Vytauto Karoso rašomoji poezija buvo jo vieno turtais ir, gal būt, jo laisvalaikio maloni valanda. Dabar ji surinkta į pomirtinį rinkinį, nors ir nepretenduodama į kokias nors literatūros viršūnes, daro gana šiltą ir malonų įspūdį. Tai poetiškos sielos žmogaus kalba, turinti mintyje mielų prisiminimų virtinę ir tėvynės ne

MOVING
SERENAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli miesto leidimai ir pilna aprada. 2047 W. 67th Street — WA 5-8063

APDRAUDŲ AGENTŪRA
Namų, gyvenamųjų automobilių, sveikatos, biznis. Patogios išmokėtinės lygos.
J. BACEVICIUS
6455 So. Kedzie Ave., PR 8-2233

LITUANUS ŽURNALAS, MINEDAMAS 15 METŲ SUKAKTI, SKELBIA JUBILIEJINĮ VAJŲ — SU YPATINGOM DOVANOM.

Jau penkioliktį metai, kai Lituanus, leidžiamas anglų kalba, atlieka laisvųjų lietuvių šauklo pareigas 97 pasaulio šalyse — tiek valstybių jis paštu pasiekia keturis kartus metuose. Penkiolikos metų sukakties proga, esame ir būsimi Lituanus skaitytojai, atsianti 5 dol. čekį, kviečiami dovanai atsiimti šampano bonką. Čekius rašykite LITUANUS vardu, P. O. Box 9318, Chicago, Ill. 60690. Gavę iš Jūsų pratestą ar visai naują prenumeratą, tuoj pasiųsime šampano kortelę, kurią nemokamai iškeisite į šampano vienoje iš devynių, kortelėje pažymėtų, didžiųjų Kane Beverage krautuvų Chicagoje. Dovaną atsiimti su kortele asmeniškai.

Šis nepaprastas LITUANUS vajuš baigiasi rugsėjo 1 d. — Darbo Dienos šventėje. Visais klausimais prašome skambinti Chicago telefonu 434-0706, Jonui Kučėnui, LITUANUS reikalų vedėjui.

Šia proga dėkojame Kane Beverage krautuvėms už dovanotą šampaną.

FIRESTONE PADANGOS (TIRES)

NATIONWIDE GUARANTEE
No-Limit on MILES...
No-Limit on MONTHS

FULL LIFETIME GUARANTEE against defects in workmanship and materials and all normal road hazard injuries encountered in everyday passenger car use for the life of the original tread design in accordance with terms of our printed guarantee certificate. Price of replacement pro-rated on original tread depth wear and based on Firestone adjustment price for replacement tire at time of adjustment. Firestone adjustment prices are intended to, but may not, represent approximate current average selling prices and are subject to change without notice.

Neribota garantija: iki susidevėjimo. Ratlankiai (wheels)

Taip pat atliekama ratų reguliavimas ir balansavimas (Wheel alignment and balancing). Stabdžiai (Brake service), motoro regul. (Tune up), keičiamos dalys, alyva, tepimas, kt. pataisymai.

Country Auto & Tire Service
2423 W. 59th Street, Chicago, Illinois
Telef. — Grovehill 6-7777

Val.: kasdien 7 v. r. — 7 v. v., šešt. 7 v. r. — 3 v. p. p. Sekm. uždaryta. Kitu laiku pagal susitarimą.

Savininkas MIKAS CESAS

tekusio žmogaus sunkiaja kasdienybe. Visa tai Karosas išsako gana įvairia forma, vietomis pasigaudamas klasikinio ketureilio, kitur vėl epikai banguodamas ilgridės, elegiškos nuotaikos, neribotomis posmais eilutėmis.

Šiandieninėje mūsų poezijoje Vytautas Karosas su šia knyga pasilieka kažkaip graudžiai vienišojo pozicijoje. Jo vienu tačiau skaitytoji yra suprantama ir daug kur net sava. Todėl prasmingas ir nemeluotai išgyventas yra poeto braižas, kai rašoma: Keleivių snaudžiančioj minioj

A. ABALL ROOFING CO.
Isteigta prieš 49 metus
Dengiamo visų rūšių stogus. Taisome arba doname naujus kuminius, rinas, tufoles, umostus vamzdžius. Dėkome iš lauto. Patome odra "tuck pointing". Pilnai apsidraude Visas darbas garantuotas.
LA 1-6047 arba RO 2-8778
Apskaiciu vna, nemokamai. Skambinikit bet kuriu laiku

DAŽYMAS
PIGIAI DAŽAU KAMBARIUS, VALAU KILIMUS IR BALDUS.
J. RUDIS — Tel. CL 4-1050

MOVING
A. NAUJOKAITIS
Apraustas perkraustymas
Ilgų metų patyrimas
WA 5-9209 Chicago, Illinois

Esu aš vienišas be galo. Lyg peiliai tviska tamsumoj — Du bėgiai blizgančio metalo.

Žinau — ateis greit traukinys, Pradės virpėti bėgių plienas, Jis pailsėjęs vėl išeis, O aš perone liksiu vienas (35 psl.)

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers

Rankomis išpaustyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikalams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258-59

WAGNER & SONS
Typewriters — Adding Machines — Checkwriters.
Nuomoma — Parduoda — Taiso NAUJOS NAUDOTOS Virš 50 m. patikimas patarnavimas NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

MOVING
Perkrausto baldus iš arti ir toli
A. BENIULIS
Chicago, Ill. 60629. Tel. RE 7-7083

since 1914...

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
409 ARCHER AVENUE CHICAGO, ILLINOIS 60632 PHONE: 294-4670

4 3/4% PASSEBOOK SAVINGS Paid and Compounded Semi-Annually

5 1/4% 6-MONTH SAVINGS CERTIFICATE (Minimum \$10,000) 12-MONTH SAVINGS CERTIFICATE (Minimum \$5,000)

RICHMOND AUTO SERVICE
Kampas Richmond ir 63rd Street

Užsieniųjų ir vietinių automobilių taisymas. Patyrę mechanikai. Elektroninis motoro patikrinimas. Vilikais. Telef. — GR 6-3134 arba GR 6-3353 Savininkas — Juozas (Joe) Juraitis

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ STAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmad. ir ketvirtad. 9-9 val.; antrad., trečiad. ir šeštad. nuo 9 iki 6 val. sekmd. atdara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutaupysite pirkaami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai proga. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmad. ir ketvirtad. vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. PROspect 6-8998

Siuvimo Mašinos — Dulkių Siurbliai

- BERNINA
- NECCHI
- ELNA
- VIKING
- PFAFF
- SINGER

- ELECTROLUX
- HOOVER
- EUREKA
- KIRBY
- ROYAL
- IR KT.

Parduodame, nuomojame ir taisome siuvimo mašinas, dulkių siurblius, prietaisus kaimomis ir salygomis. Turime dalis. Aptarnaujame Chicagoje ir prietancėsinose.

B and B DISTRIBUTING COMPANY
A to Z Sewing machines and Vacuum cleaners
4081 ARCHER AVE. (Prie California Ave.), Chicago, Ill. Tel. 927-4702
Vedėjas Arvydas M. DIKINIS

Kultūrinė kronika

● **Poeto, rašytojo Vinco Mykoliaičio** — Putino laišakai išleisti atskira knyga Australijoje Canberros Lietuvių Bendruomenės Apylinkės valdyba rengiasi šiais metais išleisti 1967 metais Lietuvoje mirusio Putino laiškus seseriai Magdalenai Slavėnienėi ir jos šeimai, gyvenantiems Sydneyje. Putinas su seserimi susirašinėjo nuo 1957 metų ligi mirties 1967 metais. Per šiuos dešimt metų parašė apie penkiasdešimt laišku.

● **Dr. J. Girnius**, Lietuvos Enciklopedijos redaktorius, baigė redaguoti šio serijinio leidinio papildymą — 36 tomą, kurį dabar LE leidykla baigia spausdinti. Skelbiama labai vertinga medžiaga, nes nuo pirmųjų LE tomų išleidimo praėjo daug laiko ir nemaža dalykų pasikeitė, atsirado naujų enciklopedijoje minėtų dalykų ir asmenų. Reikia manyti, kad šis tomas mūsų LE ne tik žymiai papildys, bet ir suaktualins, atjaunins.

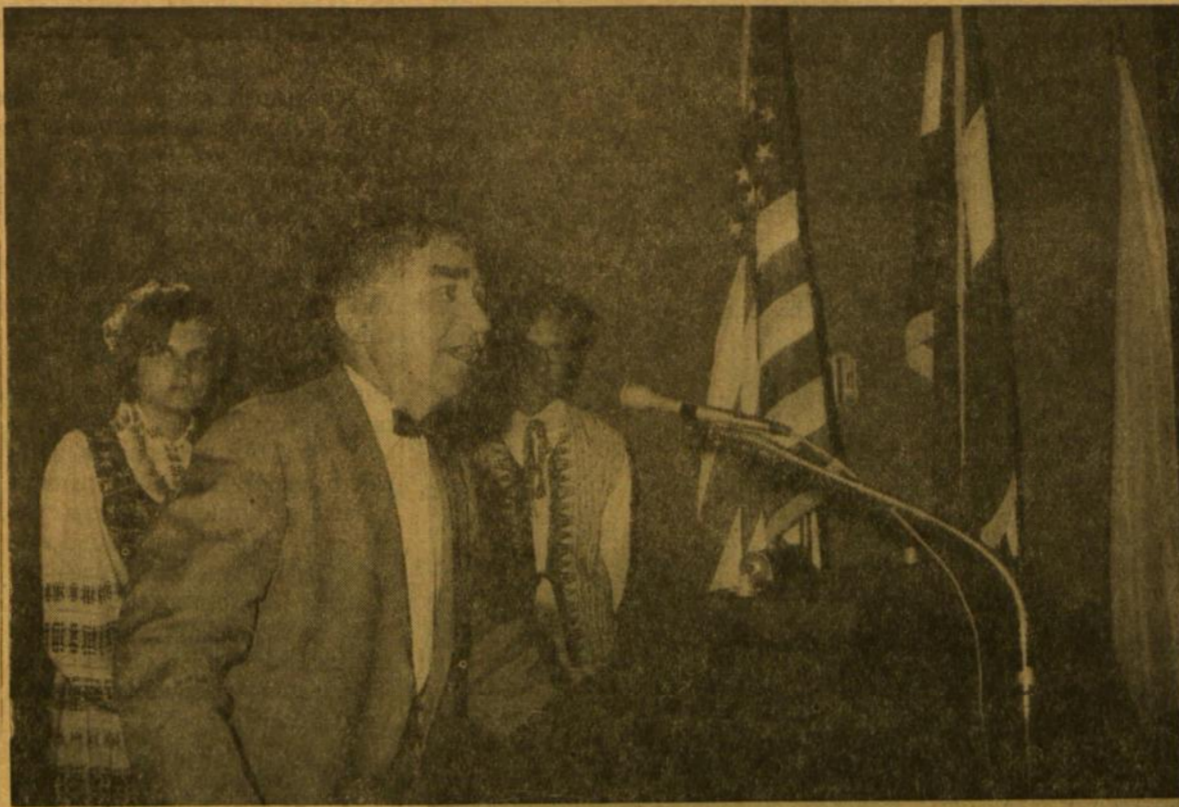
● **14 Tarptautinė knygos paroda** Varšuvoje dalyvavo 26 valstybės, išstatydamos 60.000 knygų. Tik parodos lankytojai nematė visų tų knygų, kurias parodos rengėjai buvo išstatę savo stenduose. Dar prieš parodos atidarymą, lenkų valdžios įstaigų patvarkymu, daug knygų iš stendų pašalinta, uždrausta rodyti jas publikai. Tarp uždraustų buvo ir italų filosofo Benedetto Croce raštų rinkinys — „Karlso Markso ir Sov. Sąjunga“, „II pasaulinio karo istorija“ ir „Vokietijos istorija“. Taip pat buvo pašalinta prancūzų autorių knygos apie žydų literatūrą, anglų kalba knyga „Izraelis be Sionizmo“ ir „Apie politinę ir pilietinę laisvę Europoje“. Negailestingą valymą pergyveno Austrijos stendas, kur

greta buvo išstatyta knygos: „Ka iš tiesų pasakė Maocungas“, „Ka pasakė Leninas“ ir „Ka pasakė Marksas“, mat, Mao knyga negalėjo stovėti greta su Lenino ir Markso knygomis, nes gi Mao yra Maskvos priešas, ir todėl lenkų valdžia bijojo leisti Mao nušalinti Leniną ir Marksa, kuriems Sov. Sąjunga ruošia 100 metų gimimo jubiliejų. Iš Australijos do išėmė ir USA buv. ministerio Meknemas knyga — „Vakarų saugumas — pavojai ir apsauga.“ 60 proc. visų knygų buvo mokslo ir technikos sričių.

● **Vilniaus pedagoginis institutas** išleido jau 24-ąją pedagogų laidą. Aukštosios mokyklos baigimo diolomus šį pavasarį gavo 381 jaunuolis.

● **Prof. Zigmas Zemaitis**, žinomas mokslininkas ir visuomenės veikėjas, buvo palaidotas Rasų kapinėse birželio 26 d. Kapinėse su velioniu atsisveikino rektorius prof. J. Kubilius, matematikų vardu doc. V. Paulauskas, Lietuvos mokslų akademijos atstovas P. Brazdžiūnas, švietimo vadovybės vardu V. Liutikas. Studentų vardu kalbėjo B. Vilkauskaitė.

— **Muzikas Robertas Byan** gavo magistro laipsnį. Robertas John Byan, žinomojo muzikos veikėjo Jono Byansko sūnus, 1969 m. birželio 8 d. baigė savo muzikos studijas. Tą dieną absolventų ceremonijose Miami universitetas Miami Beach Convention Hall patalpse suteikta jam muzikos magistro (Master of Music) laipsnis. Šiam laipsniui Byan sukompanavo orkestrui muzikos veikėjų, vardu „Ziema“. Ne tik veikalo antraštė buvo duotas lieptiškas pavadinimas, bet ir paties veikalo muzika atsiremia i lietuvių liaudies motyvus. Studi-

JAV Lietuvių Bendruomenės Vakarų apygardos pirm. poetas Bernardas Brazdžionis birželio 29 d. atidaro Los Angeles lietuvių jaunimo Dainų ir tautinių šokių šventę Santa Monicos Civic auditorijoje. Šia švente buvo paminėta jaunimo ansamblio dvidešimtmetis.

juodamas R. Byan specializavosi muzikos teorijos ir kompozicijos srityse.

R. Byan jau ir seniau reikėsi savo muzikinėmis kompozicijom. Kai kurios jų buvo parodytos visuose forumuose. Paminėtinos čia bent dvi, senesni atliktos. 1969 m. gegužės 20 d. Broby Hall auditorijoje buvo atlikta jo kompozicija „Bisonor“ vadinamajame Keyboard Forume, globojamame Miami universiteto Muzikos mokyklos. Ta kompozicija buvo parašyta orkestrui su pianu, kaip solo instrumentu. Šiame koncerte veikalas buvo pritaikytas dviem pianams.

Tą pačią dieną tos pačios institucijos globojamoje programoje The First United Methodist Church of South Miami patalpose buvo atlikta kita R. Byan kompozicija „Stabat Mater“, dalyvaujant Miami universiteto koncertiniam chorui. Jo kompozicija čia

buvo diriguojama dirigento Thomaso L. Faberio (Dr. Lee Kjelsono studento) muzikos magistrų rečitalyje.

● **Dr. Z. Zinkevičiaus** knygelė „Lietuvių kalbos tarmės“, neseniai pasirodžiusi okup. Lietuvos knygynuose, buvo tučtuojau išpirkta. Tai rodo, kad Lietuvos žmonės domisi savo gimtosios kalbos mokslo klausimais. Idomu, kad knygos autorius rytų aukštųjų tarmes klasifikavo ne pagal K. Jaunių ir A. Salį, kaip buvo įprasta, bet pagal vyskupą Antaną Baranuską, kurio sistemoje, pagal dr. Zinkevičių, geriau atsispindinčios rytų aukštųjų tarmės ypatybės.

● **Rašytojo V. Mykoliaičio-Putino** raštų 10 tomas, 802 psl. apimties, tik ką išleistas Vilniuje. Jame atspausdinta paskutiniojo laikmečio poeto poezija, literatūros istorijos ir kultūros darbai, laišakai. Šiuo tomų ir baigiamas poeto raštų nepilnas serijinis leidinys.

● **Moksleivių dainų, šokių ir sporto šventė** buvo suruošta liepos pirmomis dienomis Vilniuje. Pasak sovietinės spaudos, dalyvavę 11,000 daininkų, 2000 muzikantų, apie 5,000 šokėjų. Šia proga iš įvairių vietovių suvažiavę moksleiviai lankė istorinės Lietuvos paminklus.

“NOVYJ MIR” VEL PASIRODĖ
“Novyj Mir” literatūros žurnalas, kurio paskutinis numeris

Maskvoje buvo pasirodęs šių metų kovo mėn., dabar netikėtai išleido balandžio ir gegužės mėn. laidas. Maskvoje buvo pasklidę gandai apie ligšiolinio redaktoriaus, A.J. Tvardovskio pašalinimą, bet žinia nepasitvirtino. Dabar išėjusiose laidose nematyti jokių pakeitimų — lieka tas pats vyr. redaktorius ir visa red. kolegija.

Paskelbti nusižudžiusios poetės kūryba
Anksčiau “N.Mir” vis kovoda vo su cenzūra ir išeidavo pavėluotai. Savo metu žurnalas buvo jau surinkęs Solženicino “Vėžio kamera”, bet ją sulaukė spaudos cenzūra.

Balandžio m. laidoje paskelbti keli rusų emigrantės, Marinos Cvecjevės, grįžusios i Sovietus 1939 m. ir 1941 m. nusižudžiusios eilėraščiai. Jos kūrybą ypatingai vertina liberaliniai Sovietijos sluoksniai. Kitame straipsnyje kritikas A.G. Dementjevas smarkiai puola tuos konservatorių sluoksnius, kurie literatūroje reikalauja daugiau patriotinių motyvų.

Gegužės m. laidoje paskelbti ligšiol niekur nespausdinti poetės Achmatovos eilėraščiai ir prancūzų rašytojo Albert Camus trumpa apysaka “Ruduo”. Be to, pradėti spausdinti atsiminimai apie rašytojo, žurnalisto Viktor Kin pergyvenimus, jo persekiojimą ir sušaudymą 1937 m. Stalino valymų metu. Juos rašo mirusio žmona. Tai medžiaga, kurią skelbti nėra linkęs nei dabartinis režimas, nei užkietėję komunistiniai konservatoriai.

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.

Marquette Pk., 6211 So. Western PR 8-5875
J. LIEPONIS

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais uždaryta.

LUIZ AUTO REPAIR
6643 S. KEDZIE AVE., CHICAGO, ILL. 60629

TELEF. — 436-3699

KAROSERIJOS, SPARNŲ (FENDER) TAISYMAS IR DAŽYMO DARBAI
Atliekami tiksliai ir nebrangiai.
Savininkas Aloyzas A. Kuniskas

LEO'S SINCLAIR SERVICE
LEONAS FRANCKUS
Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos, Tune-up ir Motorų Remontas

5759 So. Western Ave.
Kampas 58th Street
Telefonas — PProspect 8-9533

GĖLĖS
Vestuvėms, banketams, laidotuviams ir kitokioms progoms
GUZAUSKŲ
BEVERLY HILLS GELINYCIA
2443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois
Tel. PR 8-9833 — PR 8-0834

SKELBIMAS “DRAUGE”.

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEP. C. LACK IR SŪNŪS
(LACKAWICZ)
2424 W. 69th Street Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd Place Tel. VIRginia 7-6672

PETRAS BIELIŪNAS
4348 S. California Ave. Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. Lithuania Ave. Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. Halsted Street Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. Lithuania Ave. Tel. YArds 7-1138-1139

VASAITIS - BUTKUS
1446 S. 50th Ave., Cicero, Ill. Tel. OL 2-1003

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th Street Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

5 1/4% **4 3/4%**

Mokamas už Vieną Mėn. Certificatų sąskaitas Minimum \$5,000.00

Naujas aukštas dividendų mokamas už investavimo sąskaitas.

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS:
PIRMAD. ir KETVIRTAD. .... 9 v. r. iki 9 v. v.
ANTRAD. ir PENKTAD. .... 9 v. r. iki 6 v. v.
SESTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME

THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS:

2533 West 71st Street Tel. 476-2345
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESI OG NUO
MR. NELSON SAVININKO

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.

3914 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste.
Telef. — CEDarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių.

E U D E I K I S
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Dovydas P. Gaidas — Geraldas F. Daimid

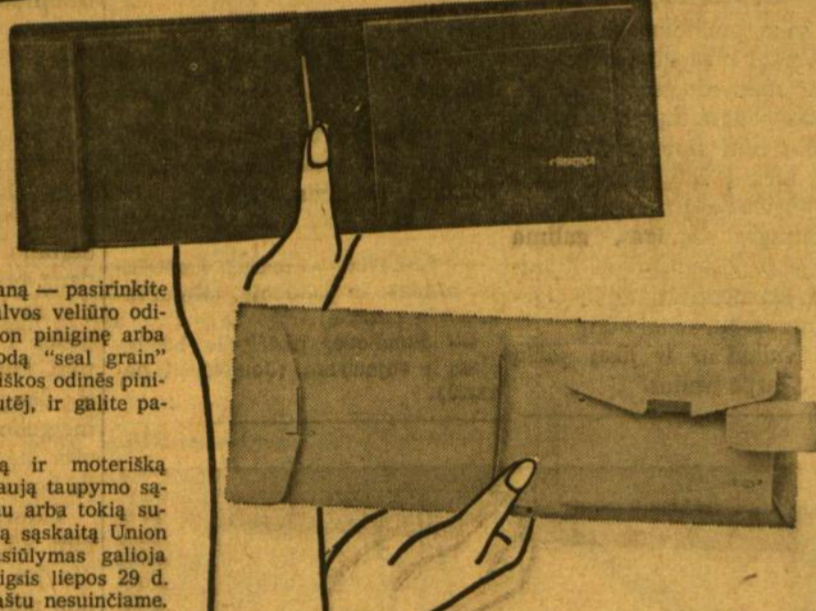
TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS:

4330-34 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7-1741-2

Perskaite Draugą, duokite kitiems pasiskaityti.

FREE LEATHER BILLFOLD

by HERITAGE

Gaukite nemokamai dovana — pasirinkite — ar gražią “bone” spalvos veliūro odinę moterišką Constellation piniginę arba labai gražią vyrišką juoda “seal grain” odinę piniginę. Šios praktiškos odinės piniginės yra dovaninė dėžutė, ir galite pasirinkti.

Galit pasirinkti vyrišką ir moterišką piniginę, kai atidarote naują taupymo sąskaitą su \$200 ar daugiau arba tokią sumą padedat j jūsų turimą sąskaitą Union Federal bendrovė. Pasiūlymas galioja nuo birželio 12 d. ir baigsis liepos 29 d. Viena dovana šeimai. Paštu nesuinciname.

UNION FEDERAL LOWERS MINIMUM ON SAVINGS CERTIFICATES

5 1/4%

Metinis nuosimtis už sertifikatus
Savings certificates su 6 ar 12 mėn. “maturities” galima gauti su nuosimtimais išmokamais, kai sueina terminas. Išduodami \$5,000 minimumu sumoje. Certificatai užvedami bet kokiam doleriniame skaičiuje virš \$5,000.00. Nuosimčiai kredituojami sąskaitai ir sudėtinia apskaičiuojami “maturity” laiku, arba siunčiami čekiu, jei reikalausite.

4 3/4%

Metinis nuosimtis už “passbook” sutaupas
Reguliaros “passbook” taupymo sąskaitos pelno 4 3/4% nuosimčių už metus. Kai nuosimčiai paliekami sąskaitoje, jie yra sudėtinai apskaičiuojami ir jūsų pelnas aktualiai tampa 4.81% aukščiausias valstybėje už šitokios rūšies apdraustą taupymo sąskaitą. Pinigai padėti iki 10 d. bet kokio mėnesio pelno nuosimčius nuo to mėnesio pirmos dienos.

UNION FEDERAL SAVINGS

3430 South Halsted Street • Chicago, Illinois 60608 • Phone 523-2800
Albert J. Aukena, President

Moterų Gyvenimas

Redaguoja St. Semeniene, 6507 S. Troy St., Chicago, Ill. 60629
Tel. 925-5988

Stambiauogės žemuogės — braškės

STEFANIJA STASIENĖ,
Cleveland, Ohio

Kadangi išstisus metus šiame krašte galima vienokių ar kitokių uogų ir vaisių nusipirkti, todėl ir neįsivaizduojama, kaip soduose ar daržuose prinoksta uogos.

Birželis ir liepa yra braškių mėnesiai. Ir ne tik soduose tarp žalių lapų raudonuoja prinokusių uogų, bet ir prekyboje ar įžengus į restoraną matome gražiausiomis spalvotomis nuotraukomis dekoruotas sienas, kur raudonvėdės braškės tiesiog akį veria.

Pasižvalę miške, pastebėjus žalią kilimę pasilėpusias saldžiąsias žemuoges, kurios kiekvienam praeiviui sukelia norą jų paragauti.

Is šių žemuogių yra išvestos stambiauogės žemuogės, kažkodėl vadinamos braškėmis. Šiandien braškių priskaitoma daugybė atmainų. Vienos raudonos ir stambios, kitos mažesnės, tačiau saldesnės, o geltonos braškės žymiai aromatiškesnės ir daug, daug saldesnės.

Apskritai visos braškės pasižymi mineralinių druskų gausumu. Taip pat jos turi kalcio ir geležies, turtingos vitaminais A ir C. Randama braškėse ir šiek tiek salicilio rūkštis. Maisto žinovai sako, kad ši rūkštis yra patvaraus organinio junginio pavidalo ir todėl žmogaus sveikatai nekenkia.

Miško žemuogės turi tas pačias savybes, tik skirtingas tas, kad jos smulkesnės, kvapnesnės ir turi daugiau geležies.

Auginant savo sodely braškes ar einant kur skinti, geriausias

laikas yra iš ryto, tik rasai nukritus, nes tuo metu jos daug aromatiškesnės, negu skintos po pietų. Priskintų braškių negalima ilgai laikyti. Jas reikia tuoj rūšiuoti ir greit numatyti, kiek palikti greitesniam sunaudojimui, o kiek sušaldyti, kiek uogienei, ar sunkai ir t.t. Mat, pastovėjusiose braškėse tuoj pradeda vystytis pieno rūkštis arba net acto bakterijos.

Tuoj suskintas uogas yra labai sveika valgyti, tik, žinoma, pirma jas nuplovus. Duodant vaikams braškes, nereikia vartoti cukraus, nes braškėse yra pakankamai natūralaus saldumo.

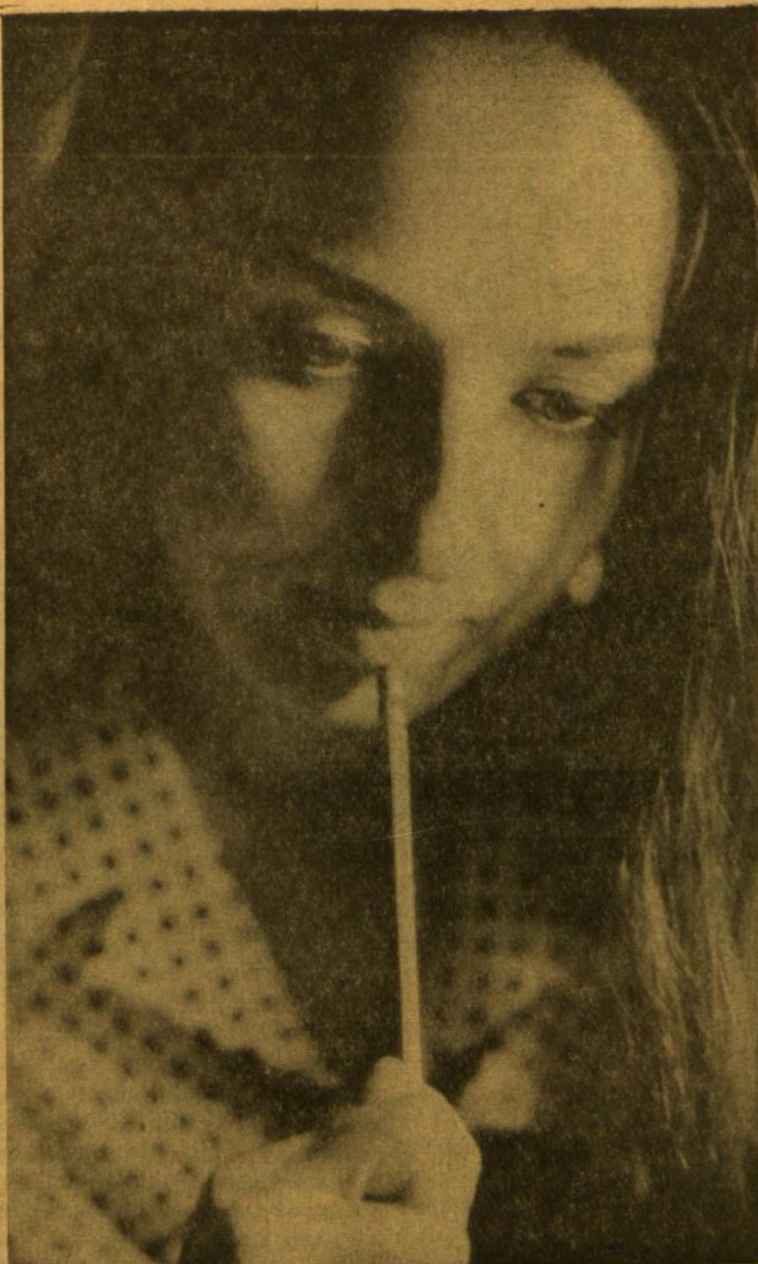
Braškės labai tinka, kaip priedas, prie saldžių duocių, kaip antai: ledų, graimų, putėsių, kepinių. Taip pat suteikia specifinį skonį gaiviniams gėrimams (braškės, medus, pienas), punšams, pagyvina vaisių salotų spalvą ir t.t.

Kadangi braškes sveika valgyti vaikams ir suaugusiems, tad ir suaugusieji, ypač vyresnio amžiaus, pastiprins savo organizmą, kad ir šia duotimi, kurį tinka ir prieš valgi (sužadinti apetitą) ir po valgio, kaip saldi duotis.

Braškės, medus, jogurtas

Į puodukas braškių, pusė puoduko jogurto, 1 valg. šaukšt. medaus, 1 arbat. šaukštelis citrinos sunkos.

Braškes nuplauti, kiekvieną pusiau perplauti ir sudėti į stiklines taureles. Jogurtą, medų ir citrinos sunką gerai išplakti ir tuo mišiniu užpilti ant braškių.

Susidūmimas prieš išvykstant vasaros gastrolėms į Europą: Metropolitan operos solistė Lilija Sukytė. Nuotrauka Vytauto Maželio

Moterys nėra visų blogybių šaknys

Judy Nicol, "The Sun-Times" Judy Nicol, "The Sun-Times" rašė apie organizaciją, kur skundžiasi, kad moterys sukūrė šiame krašte tautinę gėdą, sužadindamos vyrų garbę — juos nužemindamos bei pažeisdamos jų vyriškumą.

Toji organizacija, vardu Seam, sutrumpintai nuo "Society for the Emancipation of the American Male", įsitikinusi, kad JAV-ese gyvuoja matriarchatas, o ji norinti jį padaryti patriarchatu.

Tai žurnalistei rimtą atsakymą davė tuštuoju tave pačiame laikraštyje... vyras, žinomas laikraštiniškas Jack Smith iš "The Los Angeles Times", gindamas moteris ir papeikdamas minimą vyrų organizaciją.

Anot jo, sąvoka, kad visų blogybių šaknyse glūdi moterys, esanti sena, nusibodusi daina, kurią traukdami, vyrai jaučiasi labai laimingi, galėdami suversti bėdą "mažai moteriškatei" ir tuo pateisinti savo silpnybes. Žinoma, ir moterys sugeba sukintėti blogybėse. Tačiau moterys nesukūrė blogio.

Šiame krašte matriachato nėra. Nereikia peikti moterų už visą blogą, ne kiek daugiau, negu vyrus. Vietoje primesto moterim vadovavimo šiame krašte, jos esančios tam tikra prasme antros rūšies pilietės. Beveik be išimties joms neleidžiama uždirbti tiek pat pinigų, kaip vyrams. Joms uždarytos durys, siekiant gana daug, taip vadinamų, vyriškųjų profesijų: kas yra girdėjęs apie moterį automobilio mechanikę ar net moterį televizijos taisytoją?

Kiek yra moterų senatorių? Kiek gubernatorių? Kiek daug rimas beveik neįmanoma kitaip išskirti, kaip tik per savo vyrus. Kas yra tos išimties? Aktorės, kurtizanos ir šnipės — Elizabeth Taylor, Popadour ir Mata Hari.

Viena svarbių priežasčių yra moterų tendencija tapti motinomis. Tas atitraukia jas nuo bet kokių darbų, reikalaujančių nuolatinio buvimo be paertraukos.

Seam šaukia, kad 8.000.000 tėvų pabėgo nuo savo šeimų. Ar tai vien žmonos kaltė? Vyras — šeimos dezertyras, aišku, yra silpnesnis už žmoną, kuri pasilieka prie šeimos. Seam duoda suprasti, kad tik žmona išveja arba daug kuo prisideda prie to,

kad vyras pabėga nuo šeimos ir iš savo namų. Nors labai dažnai kaip tik vyrai sudaro tokią situaciją, kad ir moteris ryžtasi bėgti, bet ji negali palikti namų. Ji turi pasilikti su vaikais.

Seam mėgina kaltinti moteris dėl 20.000.000 protiniai sergančių asmenų. Rašytojas pasisako, nežinaš tikrai, bet jo nuomone, jis mėgina spėlioti, kad yra lygiai tiek pat protiniai nesveiki moterų, kaip ir vyrų. Ir sunku pasakyti, kas išvarė ką iš proto? Reikia dviejų skyryboms. Reikia dviejų vaikams mušti. Kaip galima kaltinti moterį, kad ji tapo našle? Ar Seam mano, kad ji nužudė savo vyrą? Moterys, kurios nužudo savo vyrus, eina į kalėjimą, rašo jis.

"Aš manau, kad moterys yra labai įdomi lytis, rašo jis. "Jos yra užgrūdintos, palinksmintos ir labai paslaugios". Tik, esą, jo nuomone, jos neturėtų dėvėti kelnes savo šeimoje. Tepaliekia tai vyrams. O, anot, jo, jis mėgsta pats pasižvalgyti į moterų kojas, užbaigė laikraštiniškas su humoru.

Moralinių sprendimų kryžkelėse

Modernusis gyvenimas atneša daug problemų: Kiek moralus yra karas? Ar yra teisė atsakyti nuo karinės tarnybos dėl to, kad ji yra priešinga kieno nors religiniams ar kitokiems įsitikinimams? Kaip moraliniu atžvilgiu vertinti civilinį neklausumą, besireiškiantį demonstracijomis net ir prievartos veiksmais? Ar gali būti atvejų, kada leistinas abortas? Ar moralė leidžia narkotikų vartojimą? Ar pateisinama mirties bausmė? Ar turime paremti visiems garantuotą metines pajamas — su primokėjimais iš valdinio izdo tiems, kurie mažai te-uždirba? Kokie moralės dėsniai vaikams, o gyvenvietės — visų rasių žmonėms?

Divorsai yra didelė problema JAV-se ir autorius primena, kad šiame krašte per metus būna apie 3 milijonus santuokų, bet iš kitos pusės per metus būna apie 800.000 divorsų, milijonas perskyrų (nesuodant moterystės, tik gyvenant atskirai), 100.000 žmonos ar vyro pametimų ir dėl viso to JAV-se suardytose šeimose auga 13 milijonų vaikų.

Autorius įveda naują tyrinėjimų duomenį, pvz. kad Kinsey raportas parodė, jog merginos, kurios turi santykius prieš santuoką, būna dukart labiau neištikimos susituokus, kaip tos, kurios priešvedybinių santykių neturėjo. Autorius taip pat yra šalininkas pažangios socialinės įstatymų davystės.

Kuris yra kasininku jūsų šeimoje?

Jūs... ar jis?

— Ar visuomet turite pakankamai pinigų sumokėti už maitinimą parduotuvėje?

— Ar protingai leidote pinigų jaunystėje ir prieš savo vedybą?

— Ar padėjote planuoti savo vaikų aukštesnio mokslo finansavimą?

— Ar jūsų piniginė tvarkinga?

— Ar mėgstate buhalteriją?

— Ar visuomet pasiruošusi sutikti nelauktų svečių?

— Ar turite paruoštus dokumentus, sąskaitas ir padedate savo darbu, kad laiku ir teisingai būtų apskaičiuoti uždarbio mokesčiai?

— Ar rūpestingai užpildote čekių knygutės šaknelės?

— Ar greitai subalansuojate sąskaitas pagal išrašytus čekius?

— Ar jums rūpi sudaryti ir palaikyti šeimos atsargas — lėšas "lietingoms dienoms"?

Jei visi atsakymai teigiami, jūs esate geriausia kasininė. 1 ar 2 "ne" — nebloga išdėtinė, 3-4 "ne" — vidutinė buhalterė, 5 ar 6 "ne" — kuo greičiau perduokite šeimos išdą savo vyrui.

Ar bausti vaiką kito akivaizdoje?

Ne, sako psichologai. Nebent ir kiti vaikai nusipelnė baudimo. Jei jūs manymu, sako jie, jūsų vaikas padarė ką nors, už ką jis turėtų būti nubaustas, nusivėsk jį kiek į šalį, prieš išbarmdant ir labai paslaugios". Tik, esą, jo nuomone, jos neturėtų dėvėti kelnes savo šeimoje. Tepaliekia tai vyrams. O, anot, jo, jis mėgsta pats pasižvalgyti į moterų kojas, užbaigė laikraštiniškas su humoru.

— Pasitikėk visais, bet perkelk kozyras. — F. Dunne

— Plačiai besiskleidanti viltiga nuotaika yra geriausias šioje asarų pakalnėje lietsargis. — W. Howells

— Liežuvis — mažas šmotelis, jis pakaria ir palaidoja. (Keturlakiškių patarlė).

— Pondie, padėk ir bėgančiam ir vejančiam. (Joniškiečių patarlė).

Cheryl Gedutyte su savo sužadėtinu Antanu Rudžiu Jr. laiko šluotą ir mazgotę, kurias padovanojo su daugybe kitų namų apyvokos reikmenų seserys Brazytės, pavesdamos komišką dviejų aktų vaidelį. Nuotr. Joe Martin

Geriau mylėti ir meilės netekti, negu visai nemylėti

Tai visai teisinga galvosena. As muo, kuris užauga be gilesnės meilės jausmo pažinimo gyvenime, yra lyg žmogysta, kuri, išmesta jūroje, praleido praplaukiantį laivą. Meilė nėra kokia prabanga, kuria galima džiaugtis vien tik impulsyviai. Meilė yra esminis dalykas asmenybės vystymuisi; tai nėra kažkoks žaismas ar visa serija žaismingų bei

žavių valandų, bet tikra būtinybė. Per daug žmonių tiki, kad, jei jie netko mylimo asmens, meilė juos apvylė, aplenkdamą juos ir palikdamą vienišus. Faktas gi yra, kad syki išmokę tauriai mylėti žmogus, jis tuo pačiu tapo daug labiau subrendusiu asmeniu — sugebančiu skleisti meilės jausmą ir taip pat pasiliekančiu mylimu visam laikui.

Balzeko muziejaus moterų vieneto valdyba priima viešias Balzekų rezidencijoje per naujų narių verbavimo arbatėlę. Iš k. Agnė Prusis, Izabelė Baltramaitienė, Ona Aukers, Adelė Zanas, Verna Olicinė ir pirm. Marija Krauchunienė. J. Kasakaičio nuotr.

PRIEŠ TRIS ŠIMTUS TOKSTANČIŲ METŲ

PAULIUS ŽICKUS

Gyvename, mokomės ir ieškome naujo, žvelgdami ne tik ateitin, bet taip pat ir praeitin. Dairomės į planetas, leidžiamės į vandenynų dugną, bet nepamiršame ir žemės paviršiaus, jos susiformavimo, amžių ar laikų keitimosi, augmenijos, gyvūnijos, žmogaus išsivystimo, tobulėjimo. Nepamirštame taigai senųjų žmonių gyvenviečių. Tyrinėjama kaip žmogus jose būrėsi, kokius amatus mokėjo, kuo maitinosi, kaip maistą pasigamindavo, kokius namus statėsi ir pan.

Visa tuo domintis, prieš porą metų prie Prancūzijos Rivieros, Nicos pakraštį, buvo užtikta kai kurių priešistorinės gyvenvietės liekanų. Ta vietovė susidomėjo mokslininkai ir pradėjo ten kasinėjimo darbus. Darbuose dalyvaavo apie 300 asmenų: archeologų, studentų ir net šiaip praeities mėgėjų. Kasinėjimo darbai buvo pradėti 1966 m. sausio 28 d. Kasinėjimo darbo įrankiai buvo tik mentė (kelnė) ir šepetys. Tokiose kasinėjimuose yra svarbi kiekviena žemės pėda, kiekviena šukė, kiekvienas rastas daiktelis, kuris gali prakalbėti tolimos praeities balsu. Naudojant didelius ar grubius įrankius, galima sunaikinti visą tą laiką "knygą", kurioje surašyta praeitis ir kurią ligi šių laikų saugojo gamtos sunėstos smiltys ir laikas.

Kasinėtojai iškasė 144 kv. metrų plotą mentėmis, šepetukais nuvalydami kiekvieną kietesnį sluoksnį, grumtelį ar rastą akmenį bei kitą daiktą. Jie atkasė 35.000 įvairių daiktų. Tuos daiktus suklasifikavo ir nufotografavo. Daugiausia tai yra akmeniniai įrankiai. Bet taip pat rasta naudoto maisto liekanų: paukščių kaulų, vėžlių (turtle) apdangalų, austrių kriauklių, zuikų kaulų. Tačiau daugiausia rasta didelių gyvulių kaulų — dramblių (Cervus Elephus) ir kitokių. Spėjama, kad šie gyvuliai turėjo būti medžiotojų susedžioti dar jauni.

Buvo apkasta 21 "grindys", atseit, tiek buvo ten gyvenamų pašiūrių. Tos pašiūres buvo pastatytos iš medinių stabių sukultų rąstų po 26-29 pėdas ilgio ir 13-20 pėdų grindų pločio. Jose buvo ugnivietės, iš šiaurės pridengtos lyg maža sienelė, apsauganti nuo vėjo. Taip pat buvo rastos "dirbtuvės", kur buvo gaminami medžiojimo įrankiai. Tose dirbtuvėse rasta dar nebaigtų įrankių, akmens skaldos ir kitų "dirbtuvės" liekanų.

Taip atsargiai su šepetukais ir mentėmis dirbant, buvo rasta įminta žmogaus pėda 9,5 colio ilgumo. Skaičiuojant pagal neandertalio žmogų, gyvenusių maždaug prieš 100.000 metų, tos pėdos savininko ūgis turėjo būti 5 pėdos 1 colis. Tie žemės sluoksniai, kur ta pėda buvo rasta, turi daug klinties, kalkakmenių, mergelio (akmuo trašoms). Ir visa augmenija ten buvo kitokia iki buvo užnešta ledynu.

Viduržemio jūra tada turėjo būti 85 pėdų aukščiau dabartinio jos vandens lygio. Kai vanduo pradėjo slūgti, vėjas pradėjo supūstyti kopas ir tokiu būdu tą vietovę užnešė smėliu.

Tos atkastos vietovės gyventojai ten pastoviai negyveno. Tai buvo klajoklių — nomadų giminė, kuri atvykdavo iš kitur tam tikrais metų laikais čia medžioti. Jų ten lankytasi paleolito laikais, kada dar žmogus nemokėjo šliuoti akmens, antrasis periodas akmens amžiaus, maždaug prieš šimtus tūkstančių metų. Tai seniausia žmonių gyventa vietovė Europoje, žinoma, jeigu nebus at-rasta kur nors dar senesnių.

— Negirk nei gumbo, nei voties, nes abudu lyg'ai skauda. (Marijampoliškių patarlė).

— Prieš stipresnį — balandėlis, prieš silpnesnį — vanagėlis. (Lietuvių patarlė).

— Emėjų būtų daug, bet kad jų davėjų mažą. (Šlališkių patarlė). ta, tuščiavarpiai tiesiai stovi. (Utoniškių patarlė).